

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Нада Милошевић-Ђорђевић

ЛИРСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање и брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Нада Милошевић - Ђорђевић

ЛИРСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

Садржај

МИТОЛОШКЕ И ХРИШЋАНСКЕ ПЕСМЕ	2
1.	3
2.	5
3.	6
4.	7
5.	8
6.	10
7.	11
8.	12
9.	14
10.	15
11.	17
12.	18
ОБРЕДНЕ И ОБИЧАЈНЕ ПЕСМЕ	20
КОЛЕДАРСКЕ	21
13.	22
14.	24
15.	25
16.	26
17.	27
БОЖИЋНЕ ПЕСМЕ	29
18.	30
19.	31
20.	33

21.	34
22.	35
23.	36
ЛАЗАРИЧКЕ ПЕСМЕ.....	37
24.	38
25.	39
26.	40
27.	41
28.	42
ЂУРЂЕВСКЕ ПЕСМЕ	43
29.	44
30.	45
31.	46
СПАСОВСКЕ ПЕСМЕ.....	47
32.	48
33.	51
КРАЉИЧКЕ ПЕСМЕ.....	53
34.	54
35.	55
36.	56
37.	57
38.	59
39.	60
40.	61
41.	63
42.	64
ИВАЊСКЕ ПЕСМЕ.....	65
43.	66
ДОДОЛСКЕ ПЕСМЕ.....	68
44.	69
45.	70
46.	71
47.	72
48.	73
49.	74
СВАТОВСКЕ ПЕСМЕ	76
50.	77
51.	78

52.	79
53.	80
54.	82
55.	83
56.	84
57.	85
58.	86
59.	87
60.	88
61.	89
62.	90
63.	91
64.	92
65.	93
66.	95
67.	96
68.	97
69.	98
70.	99
71.	100
72.	101
73.	102
74.	103
75.	104
76.	105
77.	106
78.	107
79.	108
80.	109
81.	110
82.	111
83.	112
84.	114
85.	115
86.	116
ПОЧАШНИЦЕ (ЗДРАВИЦЕ)	118
87.	119
88.	120

89.	121
90.	122
91.	123
92.	124
ТУЖБАЛИЦЕ	125
93.	126
94.	128
95.	130
96.	133
ПОСЛЕНИЧКЕ ПЕСМЕ.....	137
97.	138
98.	139
99.	141
100.	142
101.	143
102.	144
103.	145
104.	147
105.	149
106.	151
ЉУБАВНЕ ПЕСМЕ.....	153
107.	154
108.	155
109.	156
110.	157
111.	158
112.	159
113.	160
114.	161
115.	163
116.	164
117.	165
118.	166
119.	167
120.	168
121.	169
122.	170
123.	171

124.	172
125.	173
126.	174
127.	175
128.	177
129.	179
130.	180
131.	181
132.	182
133.	183
134.	184
135.	185
136.	186
137.	188
138.	189
139.	191
140.	192
141.	193
142.	194
143.	195
144.	197
145.	198
146.	199
147.	200
148.	201
149.	203
150.	204
151.	206
152.	207
153.	208
154.	209
155.	210
156.	211
157.	212
158.	213
159.	214
160.	215
161.	216

162.	217
163.	218
164.	219
165.	220
166.	221
167.	223
168.	225
169.	226
170.	227
171.	229
172.	230
173.	231
174.	232
175.	233
176.	234
177.	235
178.	236
179.	237
180.	238
181.	239
182.	240
183.	241
184.	242
185.	243
186.	244
187.	245
188.	246
189.	247
190.	248
191.	249
192.	250
193.	251
194.	252
195.	253
196.	254
197.	255
198.	256
199.	257

200.	258
201.	260
202.	261
203.	262
204.	263
205.	264
206.	265
207.	267
208.	268
209.	269
210.	271
211.	273
212.	274
213.	275
214.	277
215.	278
ПОРОДИЧНЕ ПЕСМЕ	279
216.	280
217.	282
218.	283
219.	284
220.	285
221.	286
222.	288
223.	289
224.	291
225.	292
226.	293
227.	294
228.	295
229.	296
230.	298
231.	299
232.	300
233.	302
234.	303
235.	304
236.	305

УСПАВАНКЕ	306
237.	307
238.	309
239.	310
240.	311
241.	312
242.	314
243.	315
244.	316
245.	317
246.	318
ШАЉИВЕ ПЕСМЕ	319
247.	320
248.	323
249.	326
250.	328
251.	329
252.	330
БЕЋАРЦИ	333
253.	334
254.	335
255.	336
256.	337
257.	338
258.	339
259.	340
260.	341
261.	342
262.	343
263.	344
264.	345
265.	346
266.	347
267.	348
РЕЧНИК МАЊЕ ПОЗНАТИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА.....	349

ЛИРСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

МИТОЛОШКЕ И ХРИШЋАНСКЕ ПЕСМЕ

1.

рад градила бјела вила

Ни на небо, ни на земљи,
Но на грану од облака;
На град гради троје врата:
Једна врата сва од злата,
Друга врата од бисера,
Трећа врата од шкерлета.

Што су врата суха злата,
На њих вила сина жени;
Што су врата од бисера,
На њих вила кћер удава;
Што су врата од шкерлета,
На њих вила сама сједи,
Сама сједи погледује,
Ће се муња с громом игра,
Мила сестра су два брата,
А невјеста с два ђевера;

Муња грома надиграла,
Мила сестра оба брата,
А невјеста два ђевера.

2.

“**O** ј орачу, млад орачу,

Ко ти даде младе воке,
Младе воке витороге,
И јармове јаворове,
И палице шимширове,
И заворње босиљкове,
И бич — косу девојачку,
Љуту гују ручконошу?”

“Служио сам божју мајку,
Те ми дала младе воке,
Младе воке витороге,
И јармове јаворове,
И палице шимширове,
И заворње босиљкове,
И бич — косу девојачку,
Љуту гују ручконошу.”

3.

О су се небо звездама,

И равно поље овцама.

Овцама нема чобана,

До једно дете Радоје,

И оно лудо заспало.

Буди га Јања сестрица:

“Устани горе, Радоје,

Овце ти за лут зађоше!”

“Нека и’, сејо, не могу;

Вештице су ме изеле;

Мајка ми срце вадила,

Стрина јој лучем светлила.”

4.

ораниле девојке,

Јело ле, добра девојко!

Пораниле на воду,

Јело ле, Јело добра девојко!

Ал' на води јеленче,

Јело ле, добра девојко!

Рогом воду мућаше,

Јело ле, добра девојко!

А очима бистраше,

Јело ле, добра девојко!

5.

алила се звијезда Даница:

“Оженићу сјајнога мјесеца,
Испросићу муњу од облака,
Окумићу Бога јединога,
Дјеверићу и Петра и Павла,
Старог свата светог Јована,
Војеводу светог Николу,
Кочијаша светог Илију.”
Што се фали звијезда даница.
Што се фали, то јој и Бог дао:
Оженила сјајнога мјесеца,
Окумила Бога јединога,
Одјевери и Петра, и Павла,
Старог свата светог Јована,
Војеводу светог Николу,
Кочијаша светог Илију.
Стаде муња даре дијелити:
Даде Богу небесне висине,

Светом Петру Петровске врућине,
А Јовану леда и снијега,
А Николи на води слободу,
А Илији муње и стријеле.

6.

Ај ђевојко, душо моја!

Што си тако једнолика
И у пасу танковита?
Кан' да с' сунцу косе плела,
А мјесецу дворе мела. —
Ни сам сунцу косе плела,
Нит' мјесецу дворе мела,
Ван стајала, те гледала,
Ће се муња с громом игра;
Муња грома надиграла
Двјема трима јабукама
И четирма наранчама.

7.

Дјевојка је Сунцу говорила:

“Јарко Сунце љепша сам од тебе!

Ако ли се томе не вјерујеш,

Ти изиђи на то равно небо,

Ја ћу изић’ за гору на воду.“ —

Када јутро ведро освануло,

Излазило на небо Сунашце,

А дјевојка за гору на воду.

Угледа је лијепо Сунашце,

Угледа је кроз јелово грање —

Кол’ко се је ашик учинило,

Трипут је се Сунце заиграло,

Па одвуче лијепу дјевојку,

Да је узме себи за љубовцу —

Од ње поста звијезда даница.

8.

Три су цвета у гори цветала,

До два сјајна, трећи потавнио.

Што цветаше до два сјајна цвета,

Оно јесу два брата рођена;

Што међ' њима трећи потавнио,

Оно јесте сеја међ' браћама,

Потавнила од млоги сватова —

Проси Месец за свог месечића,

Проси Сунце за свог сунчевића,

Проси Муња за се из облака.

Мислила су два брата рођена

За кога би сестрицу удали. —

Ако ће је дати за Месеца,

Он се мења за годину дана

Пуно право до дванаест пута,

Дванајст пута сестра удовица;

Ако ће је удати за Сунце,

И Сунце је нагло и жестоко,

Припалиће сеји нашој лице —
Даћемо је Муњи из облака,
Кад загрми, далеко се чује,
А кад пукне, свак (се) боји за се.

9.

С
иње море и дубине твоје,

Нико тебе препливат' не море,

Веће вила на коњу љељену.

Коњиц вили ти'о проговара:

“А ти вило, по Богу сестрице!

Ће су мору највише дубљине?

Ће су небу највише висине?

Ће ли, вило, најшире ширине?

На ком пољу, највише бојиште?

Ће су, вило, најбољи јунаци?“

Вила коњу ти'о проговара:

“Коњиц љељен, мој по Богу брате!

Насред мора најдубље дубљине,

Насред веба највише висине.

Насред поља најшире ширине.

На Косову највише бојиште,

Ерцеговци најбољи јунаци,

Сарајевке најбоље дјевојке.“

10.

С аздаде се бела црква,

Ни на небо, ни на земљу,
На сред небо под небеса.
На цркву су до три врата:
Једна врата само од злата,
Друга врата од истока,
Трећа врата од запада.
У њој поју три анђела,
Они поју рајску песму.
Отуд иде божја мајка:
“Стан’те, људи, станте децо,
Стани горо, стани водо,
Да слушамо рајску песму,
Де гу поју три анђела!”
Сташе људи, сташе деца,
Те слушају рајску песму;
Трепетљика не слушала.
Благослови божја мајка:

“Што слушало, род родило!

Трепетљика не родила!

Узаман ми трепећала,

Од данаске па до века!“

11.

орасла јела до неба,

Савила гране до земље,
На грању лишће зелено,
На лишћу цвеће црвено,
На цвеће челе попале.
Што ми је јела висока,
То ми је црква Грачанка;
Што ми је лишће зелено,
То су ми књиге црквене;
Што ми је цвеће црвено,
То ми је причес у цркви;
Што су ми челе попале,
То ми је народ у цркви.

12.

рад градила б'јела вила као Цариград:

Љепше га је саградила него Цариград,
По њем пирге испиргала као Пирин град,
Начичкала камичцима боје хиљадам':
Па бедеме граду гради, чудом чувене,
Све од силне коњске кости и од јуначке,
На ћошкове људске главе златом жикане.
Па дозивље свога слугу, вјерна Николу:
“О Никола, вјерна слуго, је л' ми какав град,
Је л' ми бољи, је л' ми љепши него Цариград?
Је ли љепше испиргани него Пирин град?”
“Вило моја, љепши ти је него Цариград,
А љепше је испиргани него Пирни град.”
То се чудо далек' чуло, до у Цариград,
Цар опреми триста војске и три војводе,
Да вилина града ори и ње бедеме.
Не да вила орит' града нити бедема,
Хитала се б'јелом руком у дил бедеме,
Па извади триста пиљак' и три камена,

Те побила триста војске и три војводе.

ОБРЕДНЕ И ОБИЧАЈНЕ ПЕСМЕ

КОЛЕДАРСКЕ

13.

Д

обар вече, коледо! домаћине, коледо!

Затекосмо, где вечера,
На трпези вино пије,
Твој говедар код говеда;
Краве ти се истелиле,
Све волове витороге;
Кобиле се иждебиле,
Све коњице путоноге;
Овце ти се изјагњиле,
Све овчице свиоруне.
Чобанин се наслонио
На гранчицу ораову;
Туд' пролази млада мома,
Да поткине ту гранчицу;
Проговара чобанине:
“Девојчице, бело лице!
Ко ти реза борну сукњу,
у скутови разбориту,

У појасу сабориту?“ —
“Имам брата баш-терзију,
Те ми реза борну сукњу,
У скутови разбориту,
У појасу сабориту.“

14.

Д
омаћине, коледо! господине, коледо!

Застасмо те за вечером,
Где вечеру ти вечераш,
Белим грлом вино пијеш,
И очима бисер бројиш,
И рукама гајтан плетеш;
Додај нама крај гајтана,
На чем' ћемо Бога молит'
За старога за Бадњака,
За младога за Божића;
Божић баје по свем свету,
По свем свету, по овоме.
Слава и част домаћину!
Тебе на част, господине!

15.

У

ранила, коледо! стара мајка, коледо!

Светој цркви на јутрењу,
Сусрете је свети Петар
На јелену златорогу,
Златорогу и парогу:
“Врн’ се натраг, стара мајко,
Ево су ти гости дошли,
Добри гости, колеђани,
Који оде, Бога моле
За старога за Бадњака,
За младога за Божића“
Слава и част домаћину!
Тебе на част, стара мајко!

16.

ођо с пушком, коледо! у ливаду, коледо!

Пусти коња на ливаду,
А ја одо под крушчицу,
Метну калпак на јабуку,
А пушчицу на крушчицу,
А рогљицу под главицу.
А ја легло, да поспавам,
Проговори бела вила:
“Устај горе, млад војвода,
Отуд иде чудно чудо,
Чудно чудо невиђено,
Страота је погледати,
А камо ли дочекати!”

17.

Војевао бели Виде, коледо!

Три године с клети Турци,
А четири с црни Угри.
Каде Виде с војске дође,
Седе Виде да вечера.
Стаде громот, стаде тропот
Око двора Видојева.
Ал' говори бели Виде:
“Изиђ', љубо, те погледај
Шта је громот, шта је тропот
Око двора Видојева!”
Кад изиђе верна љуба:
Коњи му се копитају —
Радују се господару
Да је скоро с војске дош'о;
и голуби с крил'ма бију —
Радују се господару
Да је скоро с војске дош'о.

БОЖИЋНЕ ПЕСМЕ

18.

Б

ожић, Божић бата

На обоја врата,
Носи киту злата,
Да позлати врата
И обоја побоја.

19.

рану сунце иза брда,

Весело, весело!

Није сунце него Божо,

Коледо, коледо!

Носи игру за појасом,

Весело, весело!

Ману игром на јунаке,

Коледо, коледо!

Јунаци се разиграше,

Весело, весело!

Грану сунце иза брда,

Није сунце него Божо,

Носи игру за појасом,

Ману игром на невјесте,

Невјесте се разиграше.

Грану сунце иза брда,

Није сунце него Божо,

Носи игру за појасом,
Ману игром на ђевојке,
Ђевојке се разиграше.

Грану сунце иза брда,
Није сунце него Божо,
Носи игру за појасом,
Ману игром на ђечицу,
Ђечица се разиграше.

Сви у колу весело, весело!
Хајд' у коло коледо, коледо!

20.

Божић зове с оне стране: “Превезите ме.

Ако нису људи дома, оно су жене.“ —

“Јунаци су у бадњаке, не могу доћи;

Старе бабе масло варе, опржиће те;

Невјестице кућу ките, окитиће те;

Дјевојчице пјевачице, припјеваће те“. —

“Пошљите ми малу дјецу да ме превезу.“ —

“Ма су дјеца враголани, утопиће те.“ —

21.

у

Божиха три златна ножића:

С једним реже месо печеницу,

А с другијем танку ђевеницу,

А с трећијем бијелу погачу.

22.

Божић зове сврх планине оне високе:

“Весел’те се, Србљи браћо! вријеме ви је.
Приправ’те ми све бадњаке свилом кићене,
А одаје и пенџере ловоричицом,
А иконе и столове маслиничицом,
Прострите шениц’ сламу мјесто трпезе,
А по њојзи трпежњаке златом везене,
Наврћите добре овне на ражњевима,
Сијеците суво месо, а не мјерите,
А ложите крупна дрва, не цијепајте,
Приправ’те ми доста вина, рујна, црвена,
И ракије лозоваче, прве бокаре;
Ви невјесте и ђевојке, коло ватајте,
Ви јнаци, из пушака често мећите,
А ви старо и нејако, Бога молите.“

23.

оручује варица Божићу,

Да јој пошље од прасца ножицу,

Да зачини варицу шеницу.

ЛАЗАРИЧКЕ ПЕСМЕ

24.

Л ази, лази, Лазаре,

Те долази до мене,
Приватај се за мене,
За свилене рукаве,
За свилене мараме,
За клечане кецеље.

25.

К ој Лазара дарива':

Све му здраво у кућу,
Краве му се телиле,
Овце му се јагњиле,
Кокошке му носиле,
Пчеле му се ројиле.

26.

И де мома од овце,

Ведро носи на главу.

Ведро гу се прелива,
Моми косе прелива.

Турци косе секоше,
С косе коњи шибаше.

Ој убава, убава!

27.

С око лети високо,

Крила држи широко,

Под крила му девојка.

28.

Н

евестице, росице,

Капни војну на лице —

Да се војно пробуди,

Да ти лице пољуби!

ЂУРЂЕВСКЕ ПЕСМЕ

29.

Ђурђево лето, пролето,

Ђурђа ми цвеће бераше,
Мајка га у skut бацаше,
“Ни моја Ђурђа, ни цвеће!”
Ђурђево лето, пролето,
Ђурђа ми цвеће бераше,
Оцу га у skut мећаше.
“Ни Ђурђа моја, ни цвеће!”
Ђурђа га сестри бацаше,
“Ни Ђурђа моја, ни цвеће!”
Драгу га у skut бацаше:
“И Ђурђа моја и цвеће!”

30.

К амен мосте, држ се, не нишај се,

Сам да прођем и коња проведем,
Да разбијем леда девет педа,
Да извадим воду испод леда,
Да запојим лењиве девојке,
Да запојим младу момчадију,
Кој' не може камен да бацају,
Кој' не може танац да водију,
Кој' не може песму да запоју.

31.

М ајка хоће Ђурђа да окупа;

Мајка хоће, а сеје не даду:

“Немој, мајко, Ђурђа да окупаш —

Ми смо Ђурђу девет милих сеја,

Ми ћемо га сузам’ окупати!”

Мајка хоће Ђурђа да обуче;

Мајка хоће, а сеје не даду:

“Немој, мајко, Ђурђа да обучеш —

Ми смо Ђурђу девет милих сеја,

Ми ћемо га у рукав обући!”

Мајка хоће Ђурђа да опаше;

Мајка хоће, а сеје не даду:

“Немој, мајко, Ђурђа да опашеш —

Ми смо Ђурђу девет милих сеја,

Ми ћемо га косом опасати!”

СПАСОВСКЕ ПЕСМЕ

32.

Р

ано рани ђевојчица

На весели Спасов данак;
Нешто пред њом росу тресе,
Бога моли ђевојчица:
“Дај, ми, Боже, да ја видим
Свако зв’јере с очицама,
Разма змаја планинскога!”
Још те р’јечи не изрече,
К њој долеће плахи змаје;
Сави младу под крилима,
И полетну с ђевојчицом
У те спиље камените.
Ту је држа дуго врјеме;
Кад је доша’ Спасов данак,
Љуто цмили ђевојчица,
Љуто цмили, не престаје;
Ћешио је љути змаје:
“Што м’ је тебе, ђевојчице?” —

“Како што је, плахи змаје?
Данас ми је Спасов данак:
Све ђевојке ружу беру,
Ружу беру, в’јенце вију,
А ја јадна луда, млада,
Нити берем, нити вијем.“
Ту се змају ражалило,
И пушти је ружу брати,
Ружу брати, в’јенце вити.
Ал’ јошт плаче ђевојчица,
Љуто плаче, не престаје;
Ђешио је плахи Змаје:
“Што м’ је тебе, ђевојчице?“ —
“Како што је, плахи змаје?
Данас ми је Спасов данак:
Све ђевојке в’јенце носе,
В’јенце носе, мајке диче,
А ја јадна мајке желим.“
Ту се змају ражалило,
Ђевојци је говорио:
“Хол’ ми, душо, вјеру дати,
Да ћеш к мене повратит’ се?
Пуштићу те твојој мајци.“
Она му је Вјеру дала,

Да ће му се повратити;
Пушти змаје ђевојчицу,
Да у мајке своје пође.
Кад ђевојка к мајци дође,
Већ за змаја и не хаје.
Змаје чека ђевојчицу,
Чека данас, чека сјутра;
Пуче змаје на камену
Чекајући ђевојчицу. —

33.

ала магла у приморје,

Ал' се види крајем мора
Младо момче језди коња,
Које нема љубе дома;
То гледала млада мома
С б'јела двора ње прозора,
Сама собом говорила:
“Далеко је двор од поља
Рад' пространа слана мора!
Вишњи! Вишњи! разбери ме!
Сним ли санак, или видим:
Јели оно млад на коња,
Ал' је оно сиви соко.
Не разбира моје око.
Ах! сатвори ово море
У зелено равно поље!
У кошуљи босонога
Преиграћу преко поља;

Ако буе сиви соко,
Рећи ћу му: Поглед' с оком
Пут истрка удно поља,
Ту ћеш виђет' сваког лова;
Ако буде млад на коња,
Рећи ћу му: Вод' ме дома.“

КРАЉИЧКЕ ПЕСМЕ

34.

О
ј Девојко плава!

Чула ти се вала
Чак до Цариграда.
Ти си посејала
Шестопер калопер
И рани босиљак;
Ту су с' навадили
Момци нежењени,
Босиљак ти беру,
Калопер ти секу,
И тебе вребају,
Младу да обљубе.
Не дај се, девојко,
Млада преварити.

35.

О

вде нама кажу

Момче нежењено;
Ил' га ви жените,
Ил' га нама дајте,
Да га ми женимо
Танком Подунавком,
Или Поморавком.
Танка Подунавка
Млого дара носи.
Три товара дара:
Један товар дара
Свекру и свекрви,
Други товар дара
Куму и деверу,
Трећи товар дара
Осталим сватов'ма.

36.

З

аспала госпођа

Под жутом неранџом,
Господар је буди,
У очи је љуби:
“Устани, госпођа!
Краљице су дошле;
Дај, да дарујемо;
Не ћеш много дати:
Краљу врана коња,
А краљици венце,
Венце и обоце,
Младом барјактару
Свилену кошуљу,
А белој дворкињи
Бурму позлаћену.“

37.

К

од попова двора

Гувно преровљено,
Златом поплетено;
На гувну је рпа,
Рпа од бисера,
И по рпи пало
Јато голубова;
Сви голуби гучу,
Голубица не ће.
Питао је голуб
Своје голубице:
“Ој тако ти Бога,
Моја голубице!
Што ја с тобом гучем,
А ти са мном не ћеш?”
Говори голубу
Своме голубица:
“Ти си залетео
У то туђе јато,

За то је не гучем.“

38.

Јавор ишетао,

Девојке гледао,

Пак је говорио:

“Која је ту моја,

Јави се, девојко,

Измеђ’ девојака.“ —

“Ево ме, јаворе,

Ал’ ти не ћу доћи,

Док ми не сакројиш

Од мака кошуљу,

Од свиле рукаве!“

39.

О ј вишњо, вишњице,

Дигни горе гране!

Испод тебе виле

Дивно коло воде.

Пред њима Радиша

Бичем росу тресе;

До две виле води,

А трећој беседи:

“Пођ’ за мене, вило!

Код моје ћеш мајке

У ладу седити,

Танку свилу прести

На златно вретено!”

40.

Б
ацала девојка

За облак јабуку.
Заостала јабука
Горе за облаком.
Братила Девојка
Све редом облаке:
“Облаци, облаци,
Драга браћо моја,
Вратите ми натраг
Злаћену јабуку!

Гости су ми дошли
Браћа материна,
Браћа материна,
А моји ујаци.

Коњи су им бесни
Као горске виле:

Кад по праху иду,
Праха не дижеду;
Кад по води газе,
Копита не квасе!“

41.

Вита, вита јело

Узвиј горе гране

Да наши јунаци

Не поломе перје!

42.

О ви двори паунови,

А пенџери ђинђерови,
Ту ми седи младо момче
Накићено, наређено,
Мањ што није ожењено.
Жените га, не држ'те га,
Да га брада не превари,
Да му мома не забави.

ИВАЊСКЕ ПЕСМЕ

43.

асло коња младо момче,

Пасло коња спрам мјесеца;

Препаде се од мјесеца

И забјеже за горицу.

Ал' за гором огањ гори,

Око огња коло игра,

У том колу дјевојчица.

Он се вата до дјевојке,

Умори се, озноји се;

Пак се маши у њедарца

Те извади свилен јаглук,

Утр себе, па дјевојку;

Пак дјевојци јаглук даде:

“Нај ти, душо, свилен јаглук,

Опер' ми га, убјел' ми га!”

Сузе рони дјевојчица:

“Како ћу т' га убјелити?

Раки-сапун поскупио,

Бистра вода пресанула,

Јарко сунце помрчало.“

ДОДОЛСКЕ ПЕСМЕ

44.

Н
асред села вита јела, —

ој додо, ој додоле! —
Вита јела чак до неба.

На вр' јеле б'јела вила.
У крилу јој огледало;
Окреће га, преврће га.

Преврну се ведро небо
И удари росна киша —
ој додо, ој додоле!

45.

у

дри, удри, ситна киша,

Ој додо ле!

Мој божоле!

Те пороси жито, вино,

Ој додо ле!

Мој божоле!

И три пера кукуруза,

Ој додо ле!

Мој божоле!

И ланове за дарове,

Ој додо ле!

Мој божоле!

И кудељу танковију,

Ој додо ле!

Мој божоле!

46.

М

и идемо преко села,

Ој додо, ој додо де!

А облаци преко неба,

Ој додо, ој додо ле!

А ми брже, облак брже,

Ој додо, ој додо де!

Облаци нас претекоше,

Ој додо, ој додо де!

Жито, вино поросише,

Ој додо, ој додо ле!

47.

М олимо се вишњем Богу,

Ој додо, ој додо ле!

Да удари росна киша,

Ој додо, ој додо ле!

Да пороси наша поља,

Ој додо, ој додо ле!

И шеницу озимицу,

Ој додо, ој додо Ле!

И два пера кукуруза,

Ој додо, ој додо ле!

48.

Н

аша дода Бога моли,

Ој додо, ој додо ле!

Да удари росна киша,

Ој додо, ој додо ле!

Да покисну сви орачи,

Ој додо, ој додо ле!

Сви орачи и копачи,

Ој додо, ој додо ле!

И по кући пословачи,

Ој додо, ој додо ле!

49.

Какав јунак гором језди:

Носи сабљу у зубима,

Носи кишу у очима —

ој додо, ој додоле!

СВАТОВСКЕ ПЕСМЕ

50.

З
а ран', Павле, за ран', мили брале!

За рана ми снау прстенујете.
Када будеш у таштине дворе,
Кад изведу лепоту девојку,
Не гледај јој венце ни обоце,
Не гледај јој шарене зубуне,
Нит' јој гледај везене рукаве;
Зубуне су терзије шарале,
Рукаве су везиље навезле,
А венце су кујунције виле;
Већ јој гледај стаса и образа,
С ким ћеш, брале, века вековати.

51.

огледај, војно, погледај,

Јели ти слика прилика;
Ако ти није прилика,
Уседни коња, па бежи,
Да ми не речеш до после:
Превара што ме превари
Јоште у двору таштином.
Погледај, мори девојко!
Јели ти слика прилика;
Ако ти није прилика,
Узметни венце, па бежи,
До после да не говориш:
Превара што ме превари
Јоште у двору мајчином.

52.

Ао коно, нама другарице!

Другарице, наша невернице!
Не л' се синоћ нама заклињаше,
Да не станеш код туђина, коно,
Да не љубиш туђу руку, коно,
Да не мећеш туђ прстен на руку?
А ти сада стојиш код туђина,
И ти љубиш туђу руку, коно,
И ти мећеш туђ прстен на руку.

53.

Сви рецимо: у име Бога!

Да ово буде у час добар!
Тајко и мајка сина жене;
Од рода је од велика,
Кољена је господскога,
Никоме се и не јавља,
Но се роду лицем клања,
Род ми њојзи одговара:
“Не клањај се, селе, роду,
Но зафали вишњем Богу,
Који ти је уд’јелио
Млада рабра господара.
Млоге су га моме брале,
Ма га н’јесу одабрале;
Тебе га је срећа дала,
Да б’ сте дуго поживјели!
И поштени род родили!
И с родом се подичили,

Као паун златним пером,
А шеница равним пољем,
И лозица бабер-грожђем,
И пучина сланим морем;
Тако с вама мила мајка!“

54.

Босиоче, босиоче, у ширину расти;

Јер ће доћи, босиоче, старог свата власти,

Па ће ми те, босиоче, млада потргати

Оштром ђордом, босиоче, по б'јелу кор'јену.

55.

С еја брата на сунашце звала:

“Ајде, брате, на сунашце јарко,
Да се јарка сунца нагрејемо
И лепоте красне нагледамо,
Како језде кићени сватови!
Благо двору, у који ће доћи!
Чиј ли ће и двори дочекати?
Чија л’ мајка даром даривати?
Чиј ли братац вином напојити?
Чија л’ сеја међу њима бити?”
Братац сеји тијо одговара:
“Сејо моја, буди ми весела!
Наши ће и двори дочекати,
Наша мајка даром даривати,
А ја ћу и вином напојити,
Ти ћеш, сејо, међу њима бити.”

56.

О

блак се вије по ведром небу,

И лепи Ранко по белом двору,
Опроштај иште од своје мајке,
Од своје мајке, од свога оца:
“Опрости мени, мила мајчице!
Мила мајчице, бела црквице,
“Опрости мени, и благосов’ ме;
Ја ћу да идем у туђе село,
У туђе село, за туђу сеју,
За туђу сеју, за моју љубу.“

57.

Опремајте се, Поморављани,

Поморављани, Подунављани,

По лепу мому девојку.

За ран', куме, за ран', стари свате;

Моли вам се женикова мајка,

За рана јој снау доведите,

Да донесе сунца у недрима,

У рукав'ма сјајне месечине.

58.

Кум дојезди, двори зазвонише.

А где ћемо куму коња свезат’?
Младожењска мајка милостива,
Насадилa гуње и јабуке;
Ту ми веж’те милом куму коња,
Милом куму и староме свату,
По закону и ручном деверу.

59.

та се сјаји кроз гору зелену?

Да л' је сунце, да л' је јасан месец?

Нит' је сунце, нит' је јасан месец,

Већ зет шури на војводство иде.

60.

Добро дошли, кићени сватови!

А за Мару гиздаву ђевојку!
Е се Маре од рода дијели
Али јој се жао од'јелити;
Јово Мари тако говораше:
“Што т' се, Маре, жао од'јелити
Од твог рода и од миле мајке,
И од браће и од братучеда,
Од сестрица и мили невјеста?
И ја, Маре, доста рода имам:
Имам тајка, имам милу мајку,
Имам браћу, имам братучеда,
Имам сестре, имам и невјесте;
Не ће тебе, Маре, поулити,
Не ће, Маре, жими моја глава!”

61.

О свану звезда на ведром небу,

Рабар девојци пред белим двором:

“Јеси л', девојко, пешкир навезла?” —

“Јесам навезла, нисам повезла;

Нестало ми је свиле тавлије,

Свиле тавлије, и ћулвезије.“

62.

И

зведи, брате, сестру на углед. —

Извео би је, ал' ми је жао. —

Жао, не жао, извести ћеш је,

Извести ћеш је, и нама дати,

И нама дати, и наша бити.

63.

М

учи не плачи, душо девојко,

Твоја ће мајка већма плакати,

Већма плакати, тебе жалити,

Кад твоје друге на воду пођу,

А лепе Руже на води нема,

Ни лепе Руже, ни воде ладне.

64.

Т

екла вода, војно ле! текелија. —

Кад је текла, војно ле! куд се дела? —

Попили је, војно ле! трудни коњи,

Трудни коњи, војно ле! и уморни. —

Што су трудни, војно ле! и уморни? —

Јездили су, војно де! по девојку. —

Јел' колика, војно ле! та девојка? —

Милом куму, војно ле! до рамена,

Старом свату, војно ле! до појаса,

А деверу, војно ле! до колена,

С младожењом, војно ле! равно расла.

65.

М

и играмо и пјевамо

Око скриње невјестине;
Неве зове рабра свога,
Да јој скрињу сребром поспе.

Ми играмо и пјевамо
Око скриње невјестине;
Неве зове баба свога,
Да јој скрињу сребром поспе.

Ми играмо и пјевамо
Око скриње невјестине;
Неве зове мајку своју,
Да јој скрињу сребром поспе.

Ми играмо и пјевамо
Око скриње невјестине;
Неве зове браћу своју,
Да јој скрињу сребром поспу.

Ми играмо и пјевамо
Око скриње невјестине;
Неве зове сестре своје,
Да јој скрињу сребром поспу.

66.

“**О** базри се, лепа Цвето, мајка те зове.”

“Нит’ се могу обазрети ни одазвати;

Занесе ме коњ зеленко међу свекрве.”

“Обазри се, лепа Цвето, отац те зове.”

“Нит’ се могу обазрети ни одазвати;

Занесе ме коњ зеленко међу свекрове.”

“Обазри се, лепа Цвето, братац те зове.”

“Нит’ се могу обазрети ни одазвати;

Занесе ме коњ зеленко међу девере.”

“Обазри се, лепа Цвето, сеја те зове.”

“Нит’ се могу обазрети ни одазвати;

Занесе ме коњ зеленко међу заове.”

67.

М

лад младожења, ружо румена!

Предадосмо ти струк рузмарина;

Ако увене струк рузмарина,

Твоја срамота, наша греота;

Често заливај струк рузмарина,

Да не увене струк рузмарина.

68.

О

дби се грана од јергована,

И лепа Смиља од своје мајке,
Од своје мајке, и од свег рода.
Врати се, Смиљо, мајка те зове,
Мајка те зове, кошуљу даје. —
Била ме, мајко, од пређе звати,
Од пређе звати, кошуљу дават',
Док нисам стала уз милог кума,
Уз милог кума, и уз девера;
Док није био прстен на руци,
Прстен на руци, венац на глави.

69.

то се оно у планини сјаше?

Јели свила међу свиларима?

Али злато међу златарима?

Али свита међу терзијама?

Али Маре међу ђеверима? —

Није свила међу свиларима,

Нит' је злато међу златарима,

Нит' је свита међу терзијама,

Него Маре међу ђеверима.

70.

ором иду Петрови сватови,

Гором иду, гора јектијаше;

Пољем иду, поље звечијаше;

Селом иду, село страх имаше

Од љепоте господе сватова.

71.

уче пушка, ето коњаника,

Пуче друга, ето и другога,

Пуче трећа, ето и војводе.

Наш војвода, камо ти сватови? —

Остали су на мору возећи. —

Наш војвода, ко возар бијаше? —

Возар беше госпођа девојка;

Све сватове на венцу превезе,

Младожењу на струк' рузмарина.

72.

И

стекло је жарко сунце ћа иза горе,

Обасјало младожењи бијеле дворе,
Пред дворе му коло игра, пјесне се поју,
Вес'о ти је ови данак, мој мили Боже!
Ће Јовану љуби воде у часе добре.
Вод' је, води, млади Јово, сретња ти била!
У њу су ти свака добра, која с' могу наћ':
У њу ти је б'јело лице, ка' цв'јет проћетан;
У њу су ти црне очи соколова чина;
У њу су ти б'јеле руке града вриједне. —
Када зачу млади Јово што му говоре,
Дваш је и триш млади јунак колом скочио
Од доброте драге љуби што је зачуо.

73.

Весели се, женикова мајко!

Три ти сунца дворе обасјала:
Једно сунце момак и девојка,
Друго сунце куме и девере,
Треће сунце кићени сватови.

74.

И

де соко, води соколицу;

Влаго мајци - златна су јој крила.

75.

Л

ијепо л' је низ поље гледати

Жуту дуњу међу листовима

И снашицу међу ђеверима!

Ђевер снахи ријеч говораше:

“О снашице, питома ружице,

Ил' си расла бора гледајући,

Ил' на мога брата чекајући?”

Снаха њему тихо одговара:

“Н'јесам расла бора гледајући,

Већ твојега брата чекајући!”

76.

та се бели горе на планини:

Да л' је иње, да л' бело ковиље?

Нит' је иње, нит' бело ковиље,

Већ се бели на куму кошуља.

77.

О
ј невене, мој невене!

Благо томе ко те бере,
И ја бих те млада брала,
Али сада немам када,
Ја се млада на пут спремам,
Туђе дворе дворовати,
Туђа баба бабом звати,
А свога ћу спомињати;
Туђу мајку мајком звати,
А своју ћу спомињати;
Туђег брата братом звати,
А свога ћу спомињати;
Туђу секу секом звати,
А своју ћу спомињати.

78.

З

латни топи у град ударише,

Лепу Мару у двор уведоше.

Лепа Маро, јел' ти жао мајке? —

Зашто би ми било жао мајке,

У мог драга бољу мајку кажу, —

Лепа Маро, јел' ти жао бабе? —

Зашто би ми било жао бабе,

У мог драга бољег бабу кажу. —

Лепа Маро, јел' ти жао браће? —

Зашто би ми било жао браће,

У мог драга бољу браћу кажу. —

Лепа Маро јел' ти жао сеје? —

Зашто би ми било жао сеје,

У мог драга бољу сеју кажу.

79.

осади се, домаћине, нека ти је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

Посади се, првијенче, нека ти је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

Посади се, стари свате, нека ти је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

Посади се, кум' вјенчани, нека ти је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

Посад'те се, два ђевера, нека вам је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

Посад'те се, сви сватови, нека вам је част,

Међу браћом и дружином вазда поштен глас!

80.

овила се златна жица из ведре неба,

Савила се милом куму у свил'на недра.

То не била златна жица из ведре неба,

Већ то била лепа Ружа од добра рода.

Повила се златна жица из ведре неба,

Савила се милом свекру у свил'на недра.

То не била златна жица из ведре неба,

Већ то била лепа Ружа од добра рода.

81.

О коло двора јасење,

У овом двору весеље,
Млади се Петар жењаше,
Сву браћу зове на свадбу,
Сва браћа њему доходе,
Петар им вино служаше,
Браћа му чашу примаху,
Све добре часе спомињу;
“Све ти, брате, у час добар било!
А ово ти данас у најбољи!”

82.

Л епо ти је под ноћ погледати

Где девојка седи код девера,
Испод венца младожењу гледи!
Њој говори млади младожења:
“Што ме гледаш, драга душо моја?” —
“Ја те гледам, суђен господару,
Какав ћеш ми сада наук дати,
Како ћу ти мајци уговети.” —
“Лако ћеш ми мајци уговети:
Доцне легни, а рано устани;
Двор помети, и воде донеси,
И очешљај своју русу косу.”

83.

оред расла ружа и виојла,

Повиша је ружа од виојле,
Наша снаша љепша од ђевера,
Па се ђевер с' снахом разговара:
“Снахо моја, од злата јабуко!
Јел' ти какво добро у род било,
Те си тако одвише лијепа?
Су чим ли си лице умивала?
Су што ли си млада отирала?”
Тихо снаха ђеверу вељаше:
“Мој ђевере, од злата прстене!
Кад сам млада у мом роду расла,
Свако ми је у род добро било,
у вечер сам рано лијегала,
А у јутру доцкан устајала;
Ја сам лице ђулсом умивала,
Отирала лијером цвијећем.”
Још се ђевер с' снахом разговара:

“Снахо моја, од злата јабуко!
Кад ти тако у род добро бјеше,
Чему си се удавала млада?“ —
“Мој ђевере, злаћени прстене!
Ја се млада бољем добру надам:
Од свекрова мудрој заповједи,
Од свекрва мудру сјетовању,
Од ђевера далеку шетању,
Од заова драгу миловању,
Од јетрва на рукама сину.“

84.

Кад сам била с мајком мојом,

Мени фале ове дворе,
Да су двори самотвори,
И у њима златни столи,
У столицама паунови,
И по двору паунице.
Кад ја дођох у 'ве дворе,
Али није, како фале:
Двори миром саграђени;
Што у њима златни столи
И у њима паунови,
То су свекар и свекрва;
Што по двору паунице,
То су моје заовице;
Нека ми их, с Богом биле!
Шњима ће ми боље бити.

85.

Долети листак од ника поља,

Паде девојци на зелен венац,
На зелен венац, на русу косу.
Није то листак од ника поља,
Већ је то бела авли-марама,
Бела Марама, брига голема:
Да туђу мајку мајком позове,
А своју мајку да заборави;
Да туђа брата братом позове,
А свога брата да заборави.

86.

О

наранџо, војко племенита!

Танка ли си, високо ли растеш!
Дажд находи, тебе кор'јен расте,
Вјетар пуна, гране ти подвија;
Сврх тебе се град Будва виђаше,
У Будву се млад Јово жењаше,
Из кола му вила кликоваше;
У тај данак, у који с' жењаше,
Танка га књига допаде,
Да иде дужду на војску,
Она му млада говори:
“Буди ли идеш на војску,
Коме ме младу остављаш?”
А Јово њојзи говори:
“Како, коме те остављам?
Ето ти свекра свекрвом,
Ето ти осам ђевера,
Ето ти осам јетрва,

Ето ти једна за'вица.“

А она Јову говори:

“Што ми је свекар свекром,

То ми је старо нејако;

Што су ми осам ђевера,

То су ми вјетри по гори;

Што су ми осам јетрва,

То су ми зв'језде по небу;

Што ми је једна за'вица,

То ми је мајка у мајке;

Тешко си мене без тебе!

Кад није тебе код мене!“

ПОЧАШНИЦЕ (ЗДРАВИЦЕ)

87.

Бисерна брада,

Сребрна чаша;
Бисер се рони,
у чашу пада;
Свако га зрно
По дукат ваља,
А с'једа брада
Три б'јела града.

88.

Ово је вино црвено,

Попијмо га весело,
Нек не чује све село,
Да смо здраво и весело.

89.

аде листак наранче

Усред чаше јуначке.

Да је знала наранча

Да је чаша јуначка,

Врхом би се повила,

Па би чашу попила.

И око и чело —

Све вам, браћо, весело!

90.

И грала је кошутица,

Баштина јој је;

Невестица вино пије,

Прилика јој је.

91.

у

садох лозу сред винограда,

Наведох воду са три хладенца,

Да ми је лоза вазда зелена,

Наша невјеста вазда весела.

И око и чело

Све ти, сестро, весело!

92.

Долеће цв'јетак из туђе земље,

Паде ђевојци у рујно вино.

Селе, сестрице, зв'јездо данице!

Отпухни цв'јетак, напиј се винца,

Тај ти је цв'јетак од вјереника,

Од вјереника из туђе земље.

И око и чело

Све нам, браћо весело!

ТУЖБАЛИЦЕ

93.

Т и се хоћеш дијелити

Од свијета бијелога,
Од црковне те господе?
Него, бане, не заборав'
Врћи руку на барету,
Те зафали свој господи,
Тој господи црковнојзи,
Који за те Бога моле;
И осталој браћи твојој,
Који су се потрудили,
Тебе плачућ' допратили.
Још те, бане, с јадом молим,
Ах! за наша свака добра!
Када, бане, тамо дођеш,
Ти не немој бандунати.
Још те молим с јадовима,
Ах! за наша веља добра!
Немој нам их заговорит';

Него ћеш их к нама справит’.

Да се жељно изгрлимо,

(Црно сврћи, б’јело врћи)

И од плача ућешимо.

94.

то учиње веље јаде

Младој твојој кукавици,
Којојзи си вјеру дао,
Да је не ћеш оставити?
Ето сада вјером сврну:
Јутрос си је зацрнио:
Нађеде јој худо име,
Худо име, удовица,
Ге би сјела, да не сједе;
Ге би пошла, да не пође;
Што би рекла, да не рече.
Ма те моли кукавица:
Ах! немој је бандунати
А за љубав, што имасте,
Ни ћечицу луду твоју,
Који су те татом звали;
Али има узданицу
У ту твоју мудру главу,

Да је не ћеш бандунати,
Ни осталу муку твоју,
Којуно си ти мучио
Од ђетета маленога;
Ни сиротну ђецу твоју
Без наставе и науке,
Без целива и грљења
И без сваког добра твога.

95.

С јадом сам ти на двор дошла,

јад је мене!

Да обидем бона тебе,

боре доме!

И да питам јадна тебе!

много јадна!

С чим си ми се ти понио,

добар доме!

Е си дворе саградио,

граде доме!

Нове дворе самотворе,

само јадна!

Па сам јутрос доранила,

ишла у јад!

Да те, доме, с јадом питам,

дуго јадна!

Како ти је у тамнилу,

тамној мене!
У тамнилу без виђела,
виђ' ме јади!
Без честого понуђаја,
доме славо!
Без промјене чисте твоје,
много јадна!
Куда ли ћу сад без тебе?
срећо доме?
Како ћу ти у дом стајат,
с јадом стала!
Луду ћецу подизати,
прекукала!
Трајат младост у нерадост,
знаш ти, доме!

Ево идем кукавица
у дом куку!
Када дођем у дом тамни,
тамној мене!
Шта ћу ћеци каживати,
ћеци леле!
Кад ме сретну ћеца у пут,
срећо моја!

Е су ђеца мила тебе,
дико мила?
Често плачу, споро расту,
чест мој јаде!

96.

М ој Јоване, орломане,

А камо те, не било те!
Шта учини и уради,
Како ће ти кућа твоја
И жалосна браћа твоја?
Што салومي браћи крила
И цијелу братству твоме?
Што се, болан, не обрну,
На жалосну мајку твоју
И невјесту добро младу
И сирочад твоју малу?
Но се надам, пријатељу,
Ти си браћу замолио,
Да подижу сиротињу,
Да ти тјеше стару мајку!
Ал' што ће ти тужна љуба,
О за Бога!
Но ћу тебе прекорити,

Мој болећи пријатељу!
Што се болан не подигнеш?
Ево дошли пријатељи
И одиве, благо, твоје,
Што не речеш: добро дошли!
Не фала ти, не ваља ти!
Па ћу тебе замолити
Мој завидни пријатељу!
Тражи тамо друштво твоје,
Имаш тамо добра доста!
Кад, делијо, тамо дођеш,
Да развијеш свилен барјак
Да покупиш дели момке,
Дели момке рањенике
И избираш зор јунаке,
Од Косова гласитога,
Наћеш младе код старијех,
Поред Павла Орловића,
Наћеш Марка Ненезића!...
Све јунаке под крилима,
Све се мани крајевима,
Као сунце небесима!
Домани се завичају,
Ту ћеш наћи много брата!

Поздрави их, о Јоване!
Кажи тамо за овамо,
Бјеше зора процвјетала,
Зле године наступиле,
Цвијет момци црногорски,
Острагуше побацише,
По св'јету се поскиташе!...
Веља боља обалила,
Главу брату изгубила,
Мој Ђорђије!
Па ми кућу затворила,
Јарко сунце укапило,
Сунце моје!
Мајци срце обрањено,
А теткама црне даре!...
Погубила, Бог је клео!
Потражи ми дична брата,
Дична брата утреника,
О, Ђорђије, сунце јарко!
Кућа ти је поклекнула,
А шљеме се преломило,
На плочу се наслонило,
Камен сестри с краја твога!
Кад пред родску кућу дођем,

Кад погледам на прозоре:
Три прозора три гаврана!
Шћах на врата да уљезем
Један слеће са прозора
И рашири црна крила,
Не даде ми да уљезем!
Краљеви се сјединише,
Турско царство прегазише,
Краљевине проширише,
Свуда земље прегазише
Тужно робље избавише
И градове приватише,
Ма их тужне окитише,
Са главама јуанчкијем!
Многе мајке прокукаше,
Шљемена се преломише,
А огњишта угасише.
Кукај, сестро, до вијека,
Без лијека!

ПОСЛЕНИЧКЕ ПЕСМЕ

97.

Ж

етву жела вила и дјевојка,

Вила жање, а дјевојка веже.
Више жање загоркиња вила,
Више жање нег' дјевојка веже,
Остадоше снопља невезана.
Говорила загорка дјевојци:
“Хоћеш да ти хитрац траве дадем,
Да ти буду похитрије руке?”
Ал' говори лијепа дјевојка:
“Хвала, вило, на хитрацу трави,
Нег' ми подај онакове траве
Којано ће мене омити
Моме драгом, да му будем љуба,
И госпођи, мојој свекрвици,
И осталој у кући родбини.”

98.

Ж

етву жела лепота девојка

Златном руком и сребрним српом.

Кад је било око пола дана,

Запевала лепота девојка:

“Ко би мене снопље повезао —

Дала би му моје бело лице.

Ко ли би ми водице донео —

Дала би му моје чарне очи.

Ако би ми ладак начинио —

Ја би њему верна љуба била.“

Она мисли нико је не слуша;

Слушао је овчар од оваца:

Рогозом јој снопље повезао,

Од леске јој ладак начинио,

И донео лађане водице;

Пак беседи лепоти девојци:

“Дај, девојко, што си обећала!“

Ал’ девојка полукава била,

Пак се онда млада одговара:
“Ид’ одатле, млади чобанине!
Ако си ми сноплје повезао —
Твоје овце по стрњици пасу.
Ако си ми водице донео —
И ти си се лађане напио.
Ако си ми ладак начинио —
И ти си се под њим одморио.”

99.

Н

аджњева се момак и девојка:

Момак пажње двадест и три снопа,

А девојка двадест и четири.

Кад увече о вечери било,

Момак пије двадест и три чаше,

А девојка двадест и четири.

Кад ујутру бео дан освану,

Момак лежи, ни главе не диже,

А девојка ситан везак везе!

100.

Ж

етву желе три јетрве,

Легоше ми поспавати,
Док са жита роса спане;
Кад се оне попренуле,
Али сунце на заоду;
Отуд иде свекре Петре,
Да он вози трудне снае,
Трудне снае и уморне;
Па бесједи свекре Петре:
“Шта сте таке, миле снае!
Кан’ дасу вас змије пиле,
Змије пиле и гуштери?”
Ал’ бесједе миле снае:
“Бре Бога ми, свекре Петре!
Дуге њиве и широке,
Ваздан жесмо, крај не вишмо.“

101.

М

обу купи беже Јован-беже

У Будиму под бијелом кулом,
Ниже куле у пољу широку,
Да му жању бијелу шеницу,
Све сабира момке и дјевојке;
Мобу гледа са истока Сунце,
Пак дозива Даницу звијезду:
“Ој Данице, драга секо моја,
Да гледамо бега Јован-бега,
Има ли што љепше погледати,
К’о дјевојке како жетву жању,
За њим’ вежу момци нежењени,
За њим’ шеће беже Јован-беже,
Те погледа мобу накићену,
Мобу гледа, а моби говори:
“Моја мобо, не просипај класје,
Далеко је до Ђурђевог дана,
Камо л’ није до новог лета.”

102.

И

ли грми, ил' се земља тресе,

Или бије море у брегове?

Нити грми, нит' се земља тресе,

Нити бије море у брегове,

Већ то језди Јабланова моба:

Пред њоме је Јаблан на коњицу,

У руци му струк бела босиљка,

Руком маше, босиљак мирише:

“Лако, лако, моја силна мобо!

Сама ми је госпођа код двора,

Неће знати да је силна моба,

Већ ће мислит' да је турска војска

Млада, луда, поплашиће ми се,

Танка, витка, преломиће ми се.“

103.

реле су преље с вечера.

Која је више напрела?
Мајкина Ружа највише;
Стигла је вала до цара,
Посла јој царе повесмо:
“Нај теби, Ружо, повесмо,
Опреди мени шаторе,
Што од тог теби остане,
Опреди себи дарове,
У мом и двору дерала!
На мојој руци спавала!”
Мудрија Ружа од цара;
Послала цару срдачку:
“Нај теби, царе, срдачку,
Начини мени стан од ње,
Што од тог теби претече,
Начини себи дворове,
По њима ја ти шетала!

На твојој руди спавала!“

104.

Д

ва се града врло бијељаху,

У једном је Кранфиле Јово,

У другом је шећерли дјевојка.

Поручује Каранфиле Јово,

Поручује шећерли дјевојци:

“Ој Бога ти, шећерли дјевојко!

Ја сам чуо, да си танкопреља;

Послаћу ти Мисирско повјесмо,

Уз повјесмо шимширли вретено:

Опред’ мени сто аршина платна,

И к отоме, што од тог остане,

Опред’ себи танану кошуљу,

Те је носи, мноме се поноси.“

Кад то чула шећерли дјевојка,

Отпори Каранфилу Јови:

“Ој Бога ми, Каранфиле Јово!

Ја сам чула, да си кујунџија;

Послаћу ти ситну трепетљику,

Сакуј мени статве и брдила,
И остало, што стану ваљаде,
И од тога што теби претече,
Сакуј себи токе на јелеке,
Токе носи, мноме се поноси.“

105.

та се сија крај горе зелене?

Да л' је сунце, да л' је мјесечина?

Нит' је сунце, нит' је мјесечина,

Већ два златна рога од јелена.

У њима су два града грађена:

У једном је кујунција Јанко,

У другоме Јања хитропреља.

Поручује кујунција Јанко,

Поручује Јањи хитропрељи:

“Ој, Бога ти, Јањо хитропрељо,

Да ти пошљем малено повјесмо:

Опреди ми шатор и кошуљу,

А што теби од тога остане —

Ти опреди себи у дарове!”

Јања била мудрија од Јанка,

Поручује кујунцији Јанку:

“Ој, Бога ти, кујунција Јанко,

Да ти пошљем малену парицу:

Сакуј мени в'јенце и обоце,
А што теби од тога остане —
Поткуј твога добра коња вранца,
Нека ти је међу браћом фала!“

106.

асла мома јеленке,

На воду их навраћа.
Јеленци јој пређоше,
Ал' не може та мома.
Осврте се јеленак,
Узе мому на роге,
Пак је хита на бреге.
Где је мома паднула —
Ту је расла брекиња.
К њој доходе чобани:
Подсјекоше брекињу,
Од ње праве свирале,
У свирале говоре:
“Преди, момо, дарове!”

ЉУБАВНЕ ПЕСМЕ

107.

Вјетар ружу уз поље носаше,

На Јовов је шатор наносаше,
Гдјено Јово са Маријом бјеше:
Јово пише, а Марија везе;
Неста Јову мрка мурећепа
А Марији злата жеженога,
Онда Јово Мари говораше:
“Ој Марија, драга душо моја!
Јели теби мила моја душа?
Јел’ ти тврда моја десна рука?”
Мара њему тихо одговара:
“Вјеруј Јово, и срце и душо!
Дража ми је, драги, твоја душа,
Него моја сва четири брата;
Мекша ми је твоја десна рука,
Нег’ четири најмекша јастука.”

108.

О

чи моје, куд сте погледале?

Срце моје, шта си пожуђело?
Да би Бог д'о сваком, ко што хоће,
А и мене, што би мило било!
Да ми с' хоће драги смиловати,
Да се хоће са мном помирити,
То би мене много мило било;
Е се на ме расрдио љуто,
Да је за што, не бих ни жалила,
Већ за једну грану рузмарина;
Зашто сам је у суботу брала,
У неђељу другом повиђела,
Пак се за то расрдио на ме.
А Бога ми, моје другарице!
Није благо ни сребро ни злато,
Већ је благо, што је коме драго.

О
ј на ове дуге ноћи

Ко не љуби црне очи,
Не пада му сан на очи,
Већ му пада јад на срце.

110.

Кол'ка је ноћца ноћашња,

Сву ноћ ја заспат' не мого

Слушајућ' лепе лепоте

Где лепо поју девојке,

Мед њима моја девојка,

Она им песме изводи,

У свакој мене припева:

“Не дође драги, не дође!

Или му коњиц орону,

Или га глава заболе,

Или му мајка не даде.

Ако му коњиц орону,

Да Бог да, да му прероне!

Ако га глава заболе,

Да Бог да, да га преболи!

Ако л' му мајка не даде,

Душа јој раја не вид'ла!“

111.

Т

екла Сава на камену сама,

На њој Мара платно бијелила.

Мајка Мару кроз три горе звала,

Мара јој се кроз девет одзива.

“Јеси л’, Маро, платно

“Нисам, мајко, ни до воде дошла.

Јово ми је воду замутио,

Кун’ га, мајко, и ја ћу га клети.“

Мајка куне: “Вода га однела!“

Мајка куне: “Гуја га ујела!“

Мајка куне, Мара благосиља:

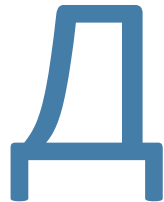
“Овчице му поље заштитиле,

А челице сунце засениле.“

112.

ва Цвијета у бостану расла:

Плави зубул и зелена када.

Плави зумбул оде на Дољане,

Оста када у бостану сама.

Поручује зумбул са Дољана:

“Душо моја, у бостану кадо,

Како ти је у бостану самој?”

Одговара из бостана када:

“Што је небо — да ли је лист артије,

Што је гора — да су калемови,

Што је море — да је црн мурећеп,

Пак да пишем три године дана,

Не би моји исписала јада!”

113.

Смиљ Смиљана покрај воде брала,

Набрала је недра и рукаве,
Извила је три зелена венца:
Једнога је себи оставила,
Други својој другарици дала,
А трећи је низ воду пустила,
Па је њему тијо беседила:
“Плови, плови, мој зелени венче!
Те доплови до Ђурђевог двора,
Па запитај Ђурђеву мајчицу:
Оћеш, мајко, оженити Ђурђа?
Не жени га младом удовицом,
Већ га жени лепотом девојком.”

114.

Ч

удна ти ми годинаца дође!

Кад ми драги испред двора прође,
И погледа уз пенцере моје,
Чини ми се, до мора је моје.
Кад ја видим драгог у ђечерми,
Баш каконо мулу у мешћеми.
Кад ја видим драгог у белнуку,
Баш каконо пашу у беглуку.
Опас'о се пасом мукадемом,
Мукадему ресе објесио;
Кад му видим мукадему ресе,
Пода мном се црна земља тресе.
Кад ја видим свога драга очи,
Ев' умријех, ево душа скочи.
Кад му видим руку у мишици,
Пане мени мука на зличици.
Кад ја видим свог драгога плећа,
Чини ми се, ја нарастох већа;

Кад му видим ногу у топуку,
Чини ми се, полетјети могу.
Вита јело! истина је била,
Ја се драгом у њедра савила!
У њедрима срма — цуздан била,
Гдјено стоје гроши и дукати;
А у јутру кафа у филцану,
Не би ли ме у кафи попио,
Не би ли му на срдашце пала,
Да ја видим свога невјерника.

115.

Т

ужна јадна, да сам вода ладна!

Ја би знала, гди би извирала:
Украј Саве, украј воде ладне,
Куд пролазе житарице лађе;
Да ја видим моје мило драго,
Цвати ли му ружа на корману,
Вене ли му каранфил у руци,
Што сам тужна у суботу брала,
У недељу моме драгу дала.

116.

О

ј Девојко, селен велен —

Не узвијај обрвама,
Не задаји јад момцима;
И мени си јад задала:
Коња водим, пешке одим;
Чизме носим, а бос одим;
Леба носим, а гладан сам;
Воду газим, а жедан сам.

117.

Д

евојче, девојче, не стој спрама мене,

Не стој спрама мене, изгоро за тебе,

Изгоро за тебе као лан за воду.

118.

О
ј јаворе, мој рођени брате!

Пуштај гране до зелене траве,
Да се пењем теби у врхове,
Да ја гледам низ море галије;
Сједи л' моје драго на галији,
Вије л' му се јаглук на рамену,
Којино сам три године везла,
Увезла сам три дуката злата,
И четири свиле ђувезлије.

119.

Болан Јово по гори ходио,

На виту се јелу наслонио:

“Вита јело, мене боли глава.“ —

“Болан Јово, не боли те с мене,

Већ те боли с трију дјевојака,

Које су ти зарукавље везле;

Једна везла, двије тебе клеле:

“Колико је на рукаву грана,

Тол’ко било на Јовану рана!

Колико је по гранама кука,

Тол’ко било на Јовану мука!

Колико је у рукаву жица,

Толико га уд’рило стр’јелица.“

120.

Алипаша на Херцеговини,

Л'јепа Мара на Бишћу бијаше.

Ај, колико су надалеко били,
једно другом јаде задавали.

Књигу пише паша Алипаша:

“Л'јепа Маро, би ли пошла за ме?”

С Бишћа Мара њему поручује:

“Да ме просиш, не би пошла за те,
Да с' ожениш, бих се отровала!”

121.

Срдо моја, не срди се на ме!

Јер ако се ја расрдим на те,
Сва нас Босна помирит' не може,
Ни сва Босна, ни Ерцеговина!

122.

Ax, моја водо студена!

И моја ружо румена,
Што с' тако рано процвала?
Немам те коме тргати.
Ако б' те мајци тргала,
У мене мајке не има.
Ако б' те сеји тргала,
Сеја се моја удала.
Ако б' те брату тргала,
Брат ми је ошô на војску.
Ако б' те драгом тргала,
Драги је од мен' далеко:
Преко три горе зелене,
Преко три воде студене.

123.

Саво водо, поздрави ми драгог,

Нек' не коси траве покрај Саве —

Покосит ће моје косе плаве!

Саво водо, поздрави ми драгог,

Да не пије воде из те Саве —

Попит ће ми моје очи плаве!

124.

К араван иде преко Романије,

За караваном Симо Сарајлија,
А за њиме Стојко кириџија:
“Ој Бога ти, Симо Сарајлија,
Је л’ слободно мало запјевати?”
“Ој Бога ти, Стојко кириџија,
Јест слободно колико ти драго!”
Тад запјева Стојко кириџија:
“Романијо, пуна ли си вука,
Пуна вука и пуна хајдука,
А још више лјепих дјевојака!”

125.

Р

анила девојка лава и лабуда,

Лава и лабуда, и сивог сокола;

Њојзи ми долазе прекупци трговци:

“Продај нам, девојко, лава и лабуда,

Лава и лабуда, и сивог сокола.“ —

“Идите одатле, прекупци трговци!

Ја лава тог раним куму венчаноме,

Белога лабуда деверу ручноме,

Сокола сивога том драгу мојему.“

126.

Ђ
ул дјевојка под ђулом заспала,

Ђул се круни, те дјевојку буди,
Дјевојка је ђулу говорила:
“А мој ђуле, не круни се на ме,
Није мени до штано је теби,
Већ је мени до моје невоље:
Млад ме проси, за стара ме дају.
Стар је војно трула јаворина,
Вјетар дува, јаворину љуља,
Киша иде, јаворина труне;
Млад је војно ружа напупила,
Вјетар Дува, ружа се развија,
А од кише бива веселија,
Сунце сија она руменија“.

127.

У

Милице дуге трепавице,

Прекриле јој румен' јагодице,

Јагодице и бијело лице.

Ја је гладих три године дана;

Не могах јој очи сагледати,

Црне очи, ни бијело лице,

Већ сакупих коло ђевојака,

И у колу Милицу ђевојку —

Не бих ли јој очи сагледао.

Када коло на трави играше,

Бјеше ведро, пак се наоблачи,

По облаку зас'јеваше муње.

Све ђевојке к небу погледаше,

Ал' не гледа Милица ђевојка,

Већ преда се у зелену траву.

Ђевојке јој тихо говорише:

“Ој Милице, наша другарице,

Ил' си луда, ил' одвише мудра,

Те све гледаш у зелену траву,
А не гледаш с нама у облаке,
Ђе се муње вију по облаку?“
Ал’ говори Милица ђевојка:
“Нит’ сам луда, нит’ одвише мудра,
Нит’ сам вила — да збијам облаке,
Већ ђевојка — да гледам преда се.“

128.

Дјевојка је туђина братила:

“О туђине, Богом побратиме,
Приведи ме прико црне горе
Без говора, без насмјејања.”
Туђин јунак на Бога погледа,
Преведе је преко црне горе
Без говора, без насмјејања.
Доведе је на хладјенац воде.
Стаде јунак трудан почивати,
А дјевојка лице умивати.
И да вели гиздава дјевојка:
“О туђине, Богом побратиме,
Што не пијеш воду непијену,
Што не љубиш лице нељубљено?”
И да вели они туђин јунак:
“О дивојко, брацка те убила!
Кад си била ти то наумила
Чему ме си Богом братимила?”

Два су друма, једна је планина:
Кудје пође гиздава дјевојка,
Она гора зелена вехњаше;
Којом пође они туђин јунак,
Она гора суха зелењаше.

129.

Славуј чедо, не пој рано!

Не буди ми господара.
Сама сам га успавала,
Сама ћу га разбудити.
Отићи ћу у ђул башту,
Отченућу струк босиљка,
Шибнућу га по образу:
“Устај, драги, не устао.
Коњиц вришти, да се јаши,
Соко пишти, да се носи,
Љуба плаче, да се љуби!”

130.

Мој се драги на пут спрема и пева,

А драга му коња спрема и плаче:

“Ти одлазиш, коме мене остављаш?”

“Остављам те мојој мајци и твојој!”

“Шта ће мени моја мајка и твоја,

Кад ја немам тебе, драги, крај себе?”

131.

Једва чекам да недеља дође,

Да обучем руо девојачко,
Да прошетам чаршили сокаком,
Да ја купим иглу од биљура,
Да сашијем чаршаф од беара,
Да покријем себе и бећара.

132.

Јово Ружу кроз свирале зове:

“Ајде, Ружо, да чувамо овце,
Ја ћу овце а ти ћеш јагањце.”
“Не смем, Јово, караће ме мајка.”
“Ако кара, убити те неће,
Ако бије, а ти бежи к мени,
Код мене су врата отворена
У пол’ ноћи као у пол’ дана!”

133.

Кончић кује крај мора алата.

Копчић кује, далеко се чује.

Карала га остарјела мајка:

“Шта је теби, мој једини сине,
Зашто кујеш коња од мејдана?”

“Прођи ме се, остарјела мајко:

Удала се моја јауклија!

Зато кујем коња од мејдана

Не би л’ могле ноге алатове

Достигнути Златине сватове!”

134.

“**С**еле Јеле, што се не удајеш?”

“Брале Нико, кад ме нико неће.

Кога хоћу, а он мене неће,

Кога нећу, а он мене хоће.”

135.

А сан-ага низ Ужице сађе,

Гледале га ужичке девојке,
Гледале га, па су говориле:
“Мили Боже, да чудна јунака!
На њему је зелена долама,
Извезена од сувога злата.
На глави му калпак и челенка,
На челенки девет перјаница,
Окићене драгијем камењем.
У руке му злаћена марама,
Нит’ је ткана, нит’ је исплетена,
Већ од сувог саливена
Дочуо их јунак Асан-ага,
Па је њима вако говорио:
“Ал’ сте луде, ужичке девојке!
Што с’ чудите мом дивном оделу.
Ја га носим, ал’ се женит’ нећу!

136.

С вечер' сјала сјајна мјесечина,

Обасјала зелену ливаду,
По њој пасу два господска коња,
Чувала их два господичића:
Бан Стијено и капетан Јово.
Бан Стијено Јову говорио:
“Да мој брате, сјајне мјесечине!
Благо, брате, ономе јунаку
Кога није на далеку драга;
А моја је драга на далеку,
Иструну ми јаглук и марама;
У марами грожђе односећи.
А јаглуком сузе утирући
Са мојом се драгом растајући.“
Ал' говори Јово капетане:
“И моја је драга на далеку,
Ал' кад мени на ум падне драга.
Ја не гледам тавној ноћи доба,

Нит' мој коњиц мутној води брода:
Путем идем, за њим праха нема,
Воду газим, за њим брчка нема.“

137.

латно б'јели Лелија дјевојка

На камену спрама Сарајева;
Пуче камен надвоје, натроје,
И утону Лелија дјевојка.
Жалило је ц'јело Сарајево,
Понајвише Сарајли Илија:
Од јада је тамбуру разбио,
Златне жице по путу губио,
А терзијан у воду бацио;
Терзијану тихо говорио:
“Пливај, тони, златан терзијане,
Како моја Лелија дјевојка!”

138.

Зора зори, петли поју;

Пуштај ме, душо, да идем!“

“Није зора, већ је месец;

Поспавај, јагње, код мене!“

“Краве ричу око куће;

Пуштај ме, душо, да идем!“

“Нису краве, већ су але;

Поспавај, јагње, код мене!“

“Турци вичу на џамији;

Пуштај ме, душо, да идем!“

“Нису Турци, већ су вуци;

Поспавај, јагње, код мене!“

“Деца вичу испред двора;

Пуштај ме, душо, да идем!“

“Нема деце испред двора;

Поспавај, јагње, код мене!“

“Мајка више на вратима;

Пуштај ме, душо, да идем!“

“Није мајка на вратима;

Поспавај, јагње, код мене!“

139.

Х

ода, хода преко поља

Младо момче и девојче;
Стиђе момче нег' девојче,
Испод стида момче рече:
“Дај, девојко, једно око.”
А девојка милостива
И из срца жалостива,
Даде њему и обадва.
Љуби очи жељно момче.

140.

О ј ти Цвето, лепо цвеће,

Бог убио мајку твоју!
Која тебе так' у роди,
И посла те насред села,
Где јунаци вино пију,
Млади момци камен мећу,
А девојке песме поју —
Те ја тебе онде виде,
Да ме увек срце боли.

141.

А

ј, висока си, висока, планино,

Од тебе се Јени Пазар види,
Све чардаци и џемли пенџери,
На пенџеру лепота девојка,
Огледа се, бело лице бели,
Лице бели, русе косе глади,
Вас је Пазар лицем обасјала,
Обасјала, друго сунце дала.

142.

тоно ми се Травник замаглио?

Еј, да ли гори, да л' га куга мори?

Дјевојка га оком запалила,

Еј, чарним оком кроз срчали пенџер.

143.

Ђевојчица пелин бере, перин дивој,

Мимоходи дробну ружу, ах јади мој',
“Што, ђевојко, пелин береш, перин дивој,
Мимоходиш дробну ружу, ах јади мој’?”
— “Невоља ми је пелин брати, перин дивој,
Мимоходит дробну ружу, ах јади мој',
Имала сам мога драга, перин дивој,
И посла' га на војницу, ах јади мој',
На војницу, на далеко, перин дивој,
На далеко, у Кандију, ах јади мој',
Сви се храбри повратише, перин дивој,
Мој се храбар не поврати, ах јади мој',
Сад ме просе на далеко, перин дивој,
На далеко, у Кандију, ах јади мој',
Да бих знала да ћу наћи, перин дивој,
Студен мрамор мога храбра, ах јади мој',
Субрзо бих се удомила, перин дивој,
За наћ мрамор мога драга, ах јади мој',

Ко ће мене свјетовати, перин дивој,
'Оћу ли се удомити, ах јади мој',
Не знам хоћу л' угодити, перин дивој,
Мому свекру и свекрви, ај хади мој',
Ер ме мајка узгојила, перин дивој,
Мили храбар узблудио, ах јади мој'."

144.

Д

евојка јунаку прстен повраћала:

“Нај ти прстен, момче, мој те род не љуби,
Ни отац, ни мајка, ни брат, ни сестрица;
Ал’ ме немој, момче, на глас износити,
Јер сам ја сирота несретна девојка:
Ја босиљак сијем, мени пелен ниче.
Ој пелен, пеленче, моје горко цвеће!
Тобом ће се моји свати накитити,
Кад ме стану тужну до гроба носити.”

145.

М оре, дуну ветар са горњака,

Те донесе мирис од момака:

Благо мајке која га родила,

Благо татку што га у војску прати,

Благо сестри што се у њега куне,

Благо љубе која ће га љубит!

146.

Бор садила лијепа дјевојка,

Бор садила, бору говорила:

“Расти, расти, мој зелени боре,

Да се успнем ја на твоје гране,

Па да видим на мору галије

Све галије од сувога злата,

А мог драгог од зелене свиле!”

147.

М

ила мајко, подигни ме малко,

Да ја видим Јовине сватове;

Да их видим, да ме жеља мине —

Чини ми се, лакше би ми било!

148.

В

ила жени свог сина једина,

Баш Латинком лијепом дјевојком.

Поручује загоркиња вила:

“Сна’о моја, Латинко дјевојко!

Мети дворе, да праха нејмаде,

Ложи ватру, да дима нејмаде,

Носи воду, да труња нејмаде,

Јер ја нејмам сина нег’ једнога,

Немој лудо изгубити главу.“

Врло мудра Латинка дјевојка

Поручује загоркињи вили:

“Свекрвице, загоркињо вило!

Пошаљи ми дрво шимширово,

Шимшир дрво дима не имаде,

Пошаљи ми перо пауново,

Мешћу дворе, праха бити неће,

Пошаљи ми од злата маштрафу,

Кад донесем студене водице,

У маштрафи труња бити неће.“

149.

Видјех чудо прије невидјено,

Гдје с' дјевојка са сунцем инати:

“Жарко сунце, љепша сам од тебе!”

“О дјевојко, лијепа љепото,

Да видимо тко ј' од кога љепши!

Ти изађи у поље зелено,

Ја ћу изаћ на брдо високо.

Ти укажи сву своју љепоту,

А и ја ћу своју указати.“

Цура сађе у поље зелено,

Сунце скочи на брдо високо —

Од сунца је гора усахнула,

А од цуре срце у јунака.

150.

В

уди мајка свог Ивана сина:

“Устани се, мој мили Иване!
Прође тебе Мара испред двора,
У руци јој сребрни кондијер,
Да донесе лађане водице.“
Када Иван разумнио мајку,
Старој мајци тако говорио:
“Оседлај ми мог коња дората,
Оседлај га сребрним седлићем,
А зауздај уздом позлаћеном.“
Мајка Иву коња оседлала,
У томе се Иво наресио,
Па отиде на воду студену,
Кад на воду не наводи Мару.
Поврати се двору невесело,
Те отиде у Марину башчу,
Млада Маре у башчи заспала.
Гледа Иво, мисли како ли ће:

Али ће је од сна пробудити,
Али ће јој лице пољубити.
Гр'ота му се учинила младу,
Да је љуби ал' да је пробуди;
Но извади од злата јабуку,
Те је меће Мари у њедарца.
Када се је пробудила Мара,
У њедарца наводи јабуку.
Стаде млада мислит' и размишљат':
“Одкуда ми у њедра јабука?
Да су мене од рода дарови,
Ја од рода не имам никога;
А да речем, да ми је од Бога,
Тога дара нијесам достојна;
А да речем, да ми је од Ива,
Мој је Иво од мене далеко,
Да је био, би ме пробудио
Или барем једном пољубио.“

151.

“**O**ј девојко, душо моја,

Чим миришу њедра твоја?

Или дуњом, ил' неранчом,

Или смиљем, ил' босиљем?”

“Ој Бога ми, млад јуначе,

Моја недра не миришу

Нити дуњом, ни неранчом,

Нити смиљем, ни босиљем —

Веће душом девојачком.”

152.

Р
асла јела да је веће нема,

Под њом Мара да је лепше нема,
Цар је проси, Мара се поноси:
“Нећу, царе, живота ми мога,
Нећу, царе, за Лазара твога,
У Лазара до три мане кажу:
Прва мана: Лазар брата нема,
Друга мана: Лазар сестру нема,
Трећа мана: Лазар мајку нема;
Брата нема с ким би у род пошла,
Сестру нема с којом би певала,
Мајку нема, разговара нема!”

153.

Т

репни крилом, под небом соколе,

Испод крила цв'јет босиок баци,
Не би л' цвијет на мог драгог пао,
Не би л' ми га драги сјутра дао,
Сјутра цвијет, а прексјутра прстен,
Да се знаде да се милујемо!

154.

Д
евојка је крај горе стајала,

Сва се гора од лица сијала,
Девојка је лицу говорила:
“Давор’ лице! давор’ бриго моја!
Да ја знадем, моје бело лице,
Да ће тебе стар војно љубити,
Ја би ишла у гору зелену,
Сав би пелен по гори побрала,
Из пелена б’ воду извијала,
Те би тебе, лице, умивала,
Кад стар љуби, нека му је горко.
А да знадем, моје бело лице,
Да ће тебе млад војно љубити,
Ја би ишла у зелену башчу,
Сву би ружу по башчи побрала,
Из руже би воду извијала,
Те би тебе, лице, умивала,
Кад млад љуби, нека му мирише.”

155.

И

звор вода извирала бистра студена,

Изметала струк босиљка зими зелена,
Чувала га дилбер Мара б'јела румена,
Ту налази млад на коњу, млада делија:
“Божја помоћ, дилбер Маро, б'јела румена!
Пије ли се ладна вода бистра студена?
Бере ли се струк босиљка зими зелена?
Љуби ли се дилбер Мара б'јела румена?”
Ал' говори дилбер Мара б'јела румена:
“Ах Бога ми, млад на коњу, млада делијо!”
Ако хоћеш воду пити, дођи у јутру,
У јутру је свака вода бистра студена;
Ако хоћећ брат' босиљак, дођи у подне,
У по дана сваки цвијет л'јепо Мирише;
Ако л' хоћеш мару љубит', дођи до вече,
Јер у вече свака драга сама уздише.“

156.

О
ј девојко, питома ружице!

Кад си расла, на што си гледала?

Ил' си расла на бор гледајући,

Ил' на јелу танку поноситу,

Ил' на мога брата најмлађега? —

Ој јуначе, моје јарко сунце!

Нит' сам расла на бор гледајући,

Ни на јелу танку поноситу,

Нит' на твога брата најмлађега;

Већ сам млада према теби расла.

157.

Чујеш девојко, чујеш лепото!

Твоје су очи морске трњине,
А ја сам јунак морски трговац,
Што прекупљује морске трњине.
Чујеш девојко, чујеш лепото!
Твоји су зуби бисер сићани,
А ја сам јунак морски трговац,
Што прекупљује бисер сићани.
Чујеш девојко, чујеш лепото!
Твоје су руке памук мекани,
А ја сам јунак морски трговац,
Што прекупљује памук мекани.

158.

У

зрасло ми је дрво зелено;

Под дрветом ми је свилена хаља,
На хаљи седи мајстор Манојло,
Те кафтан кроји царевој ћери.
Мајстор га кроји, калфа га шије
Сребрном иглом, злаћенијем концем.
Туде прође царева ћи.
На њу погледа мајстор Манојло,
На њу погледа и кафтан ократи.
Превари се калфа Данојло,
На њу погледа, иглу преломи,
Иглу преломи, конач прекиде.

159.

то сам млада, да сам вода ладна,

Ја бих знала ђе би' извирала —

Крај дућана Јове базарђана;

Не би л' Јови жеђа додијала,

Не би ли се водице напио,

Не би л' мене у води попио,

Не би ли му на срце панула

И на срцу рану начинила!

160.

Босиоче, ситна твога лада,

Од недеље ја не видо драга,
У недељу у зеленој башти
Сваку сам му стопу пребројала,
И у стопу невен засадила.

161.

О
ј девојко, не намигуј на ме —

Јоште нису твоје очи за ме.

Када буду твоје очи за ме,

Онда нећеш ни гледати на ме.

162.

Ја се попе на Вршачке планине,

Те угледа бечкеречке равнине,

Гди јелени с кошутама пландују,

Млади момци с девојкама играју.

Ја се маши у свилене џепове,

Те извади из џепова стрелицу,

Да устрелим код јелена кошуту;

Не погоди код јелена кошуту,

Већ устреги под прстеном девојку.

Дадоше ми тог болника да лечим:

Ја му шаљем с мора смокве да једе,

А он неће с мора смокве да једе;

Ја му шаљем шећер-шербе да пије,

А он неће шећер-шербе да пије —

Већ он оће с једне руке на другу.

163.

Р

ано рани Јагода на воду,

За Јагодом Радоња на коњу,

За Родоњом Јагодина мајка.

И говори Јагодина мајка:

“Лакше хајде, Радоња на коњу,

На води је нејака Јагода,

Нејака је полупаће суде,

Лудо, младо, препаднуће ми се.“

Ал’ говори Радоња са коња:

“Не будали, Јагодина мајко,

Није твоја нејака Јагода,

Сву ноћ ми је на руци преспала,

Десну ми је претиштила руку.“

164.

“**К**рају, крају, мој мрнару!”

“Не могу ти крају доћи,
Јер ми барка весла нема.”

Ма му вели ђевојчица:
“Ја ћу тебе весла дати,
Б’јеле руке ђевојчине.
Нег’ ми крају, м ој мрнару!”

“Не могу ти крају доћи,
Јер ми барка једра нема.”

“Ја ћу тебе једро дати —
Б’јеле скуте ђевојчине.”

165.

O

j, Лазаре, на води возаре,

Чувај добро на води бродове,
Пази добро кога ноћу возиш,
Ноћас ми је одбегла девојка,
И однела два дуката златна:
Један даће, да је превезете,
Други даће, да је не кажете,
Трећи даће, да је не љубите.

166.

дјено синоћ на конаку бјесмо,

Господску ти вечер' вечерасмо,

Лијепу ти дјевојку видјесмо!

За главом јој од бисера лале.

Ја јој дадох коња провађати,

Она коњу тихо говораше:

“Ој дорате гриве позлаћене,

Је ли ти се господар женио?”

Коњиц њојзи вриском одговара:

“Ој богами, лијепа дјевојко,

Није ми се господар женио,

Него мисли тобом о јесени,

О јесени која прва дође.”

Тад дјевојка дору говораше:

“Да ја знадем да је то истина,

Ја бих моје павте расковала,
Па бих твоју узду оковала,
У чисто бих сребро оковала,
А ђерданом мојим позлатила.“

167.

А кшам ђелди — мрак на земљу паде;

Драги драгој под пенцере дође.

У драге ми сијело бијаше;

Сијело ми драгу расплакало:

“Јадна драга, жени ти се драги!”

“Нек’ се жени, желила га мајка;

Драгог мајка, драги ђевојака!”

И оде ми од драге сијело.

Стаде драга пенцер притварати,

А пенцеру тихо говорити:

“Мој пенцеру, моја сиротињо!

На те ми је драги долазио,

А сада се другом оженио.”

Драги јој се са пенцера јавља:

“Ево мене, драга душо моја!
Нијесам се јунак оженио,
Веће ’оћу с тобом о јесени,
О јесени која прва дође!”

168.

Н

е гради пута кроз воће моје.

Претећи ћу те, ухватићу те;
Водићу тебе у моју земљу
Где снег не пада, киша никада,
Роса нам пада, жито нам рађа.

169.

Расла је јела, јелика,

Међу два бора велика,
Под бором Јово болује,
Крај њега драга тугује.
“Да умрем, би л’ ме жалила?”
“Да умреш, би те жалила,
До гроба би те плакала,
Од гроба песме певала,
Другога драгог бирала!”

170.

С

оне стране Шибеника

Шмба трава до рукава,
Граорина до рамена,
Дјетелина до кољена,
По њој пасу три пауна,
И три тице паунице,
Чувала и' л'јепа сека;
На секи је прегачица,
Нит је тката ни сновата,
Ни у брдло увођена,
Већ од злата сал'јевата.
Друмом иду три делије,
И међу се воде зборе
Који б' чему најволио;
Најстарији говорио:
“Ја б, паун'ма најволио”.
Најсредњи је говорио:
“Ја б' прегачи најволио”.

Најмлађи је говорио:

“Најмлађи сам, најлуђи сам,

Ја би’ секи најволио:

Пауни ће поцркати,

Прегача се подерати,

Мени сека довијека!“.

171.

етала Јана,

Из винограда,
Из винограда,
Из нова сада.
У руци носи
Мараму дуња,
У другој носи
Мараму грожђа.
Сусретоше је
Троје момчади,
Један јој вели:
“Моје су дуње”.
Други јој вели:
“Моје је грожђе”.
А трећи вели:
“Моја је Јана”.

172.

Долети соко из Босне,

Ђевојци паде на раме,
Питала га је ђевојка:
“Соколе сиви пернати!
Какви је алдет у Босни?
Какви су момци Бошњаци?”
Ђевојци соко говори:
“Добар је адет у Босни;
Добри су момци Бошњаци;
Поздравио те твој драги:
Да му ти идеш на свадбу.”
“Иди ти кажи мом драгом,
Да му ја доћи не могу:
Ја сам се давно удала;
Мушко сам чедо родила;
И танку пређу навила,
Мушко ми чедо плачљиво,
А танка пређа кидљива.”

173.

Ја урани јутрос рано, рано пред зору,

Сусрео сам девојчицу, брегом шеташе,

Ја јој реко: “Добро јутро, добра девојко!”

Она мени одговара тужно и жалосно:

“Макни ми се, младо момче, ја сам жалосна,

Драги ми је на далеко, у туђу земљу,

Он ми пише тужно писмо, тужно и жалосно:

Ја сам ти се оженио, бољу узео’!”

174.

Ј ово, брате, жао ми је на те!“

Моја драга хоће поћи за те, —
Сама ми се сабља вади на те!
Не узми је, мој по Богу брате!
Свему ми је роду омиљела:
Моме бабу дворбом и угодбом,
Мојој мајци родом и племеном,
Мојој браћи стасом и узрастом,
Мојим секам' дугијем косама,
Мен' јунаку црнијем очима, —
Не узми је, мој по Богу брате!

175.

о крај пута родила јабука:

Све бисерје и драго камење.
Све високо грање поломише
Гледајићи на врху планине
Где два брата лова половише,
Уловише срну и кошуту,
И јелена са златни рогови,
И девојче са златном косицом.
Млађи братац старијем говори:
“Хајде, брате, лова да делимо!
Теби, брале, срна и кошута
И јеленче са златним розима,
Мен’ девојче са златном косицом.”
Стариј’ братац млађем проговара:
“Хајде, брале, мегдан да делимо,
Тамо доле у широко поље
На пушкама и оштрим ножима,
Да видимо чија је девојка.”

176.

Три су јеле според расле

На ведрој - ведрој ноћи
На јасној месечини.
Питале су једна другу,
Шта би која најволела.
Најстарија говорила:
“Ја би’ чоју најволела”.
А средња је говорила:
“Ја би’ благо најволела.”
А најмлађа говорила:
“Ја би’ драго најволела —
Чоја ће се изменити,
Благо ће се потрошити,
Моје драго за довека.”

177.

Ј а посади виту јелу,

Виту јелу на камену,
Па оставих лепу Лену
Да ми чува виту јелу,
А не прође ни годину
Мени Ленка поручује:
“Ходи мени, моје драго,
Јела ти се разгранала,
Гране своје разбацала,
Хладовину оставила,
Ленка ти је већ одрасла:
У Ленке је бело лице,
У Ленке су мрке веђе,
У Ленке су бјеле груди,
Тебе зове да те љуби!”

178.

В
ијала се бела лоза винова

Око бела, око града Будима.
То не била бела лоза винова,
То су били два млада и мила:
Они су се у невреме састали,
А сада се у времену растају.
Једно другом у растанку говори:
“Остај збогом, моја ружо румена!”
— “Појди збогом, мој невољен соколе!”
Прид тобом је једно поље ширина,
Иза поља једна гора зелена,
И у гори бунар вода студена,
У бунару једна грудa снежана;
Узми груду, те ју метни у недра,
Како копне она грудa у недра,
Онако копне моје срде за тобом.“

179.

Ај, дошла Дрина од брега до брега,

Да л' од кише ил' од бела снега?

Ни од кише, ни од бела снега,

Но од суза млади девојака.

180.

Бол болује лијепа Хајрија

Под орахом и под јоргованом.

Њу облазе сва господа редом,
Ал' највише три дилбера млада.

Први вели: "Болујеш ли, Хајро?"
Други вели: "Болов'о би' за те!"
Трећи вели: "И умро би' за те!"

Проговара лијепа дјевојка:
"Нити болуј, нит' умири за ме;
Скини фермен, па лези уза ме!"

181.

Богдан љуби девојку,

Јело ле, Јело, добра девојко!

Ој Јело!

Гледала га звездица,

Па казала месецу,

Месец каза облаку,

Облак каза кишици,

А кишица травици,

А травица овцама,

Бело стадо чобану.

182.

А љур, биљур дуге ноћи,

Ко не љуби црне очи

Не пада му сан на очи,

Већ му пада јад на срце!

А од јада гора вене,

Гора вене и усише,

Зелена се гора нише:

Нит' од вјетра, нит' од сунца,

Већ од јада дјевојачког.

183.

огледај, момо, погледај,

На ону гору високу,
Штоно су магле по њојзи:
То нису магле од Бога,
Веће су магле од мене,
Све моји јади за тобом.

184.

Суасуши ме Дуде, бело Дуде,

Направи ме Дуде, суво дрво,

Суво дрво, Дуле, јасеново,

Запали ме Дуде, изгоре ме.

185.

Јано мори, Јано, слунце огрејало,

Слунце огрејало, росу омајало,

По руде рудине, по нове градине,

По нове градине, по беле пшенице,

По беле пшенице, по алаве руже,

По алаве руже, Јано мори, Јано.

186.

аун пасе, трава расте,

Гора зелени;

И гора се листом саста,

А ја немам с ким.

187.

Савила се бела лоза нинова,

Око тога бела града Будима;
То не беше бела лоза нинова,
Већ то беше двоје мили и драги,
Који су се из малена волели,
И из једне ситне књиге учили,
Дође време да се млади растају!

188.

Ангелина воду лила,

На воду се наклонила,
Сама себи говорила:
“Мили Боже, лепа ли сам,
Лепа ли сам, млада ли сам,
Још да имам црне очи
Све би момке преварила,
Ожењене раженила,
Турчина би растурчила,
Калуђере распопила.”

189.

Белила се Призренска девојка,

Код Призрена на нова бунара,

Белила се па се огледала,

Па је себи сама говорила:

“Боже мили, дивна ли сам,

Боже мили, лепа ли сам,

Боже мили, бела ли сам;

Још да имам гајтан веђе,

Још да имам црне очи,

Још да имам кути уста,

Све би момке преварила.“

190.

Високо се соко вије,

Још су виша граду врата;

Анђа им је капиџија:

Сунцем главу повезала,

Месецом се опасала,

А звездама накитила.

191.

то ћу јунак, устрели ме стрела,

Душо Јецо, из твог белог лица?

Очи твоје то су стреле моје,

Твоје руке то су моје муке.

Дођи, душо, у дворове моје,

Да ми лечиш моје грдне ране:

Завијај и белим испод грла,

А испирај меднијем устима.

192.

Д

остано, Достано, ћери мајкина,

Леле, мајкина:

“Чија је оно девојка,

Што рано рани на вода,

И носи вода стуена?”

“Оно је Стојна попова,

Што носи перо на еро,

Што носи дукат на чело!”

193.

латно бели Будимка Девојка,

Платно бели, лице јој се бели.

Гледао је паша са чардака,

Гледао је, па је говорио:

“Покри’ лице, Будимко девојко,

Са тебе се паше посвађаше,

Седам паша, од седам градова,

И кнез Рајко из равнога Срема.“

194.

М

ислила сам (о злу не мислила!)

Што бих драгом од милости дала.

Ја бих њему везен јаглук дала,

То је драгу одвећ мало дара;

А да бих му бошчалука дала,

Сирота сам у мајке ђевојка,

Много му је од сироте дара;

А да бих га у јаглуку везла,

Јаглук ће се брзо раздријети;

А да бих му црне очи дала,

Драги ће се по дружини фалит:

“Драга ми је црне очи дала“,

А да бих га у пјесни пјевала,

Пјесне јесу одалице пусте,

Оне иду из уста у уста,

Пак ће чути мојег драга мајка.

195.

Н

е чудим се мраку ни облаку,

Ни Врбасу што се често мути,
Већ мом драгом што се на ме љути,
Ко да сам му нешто учинила
Што сам другог очим' погледала.
Ако сам га очим' погледала,
Нијесам га срцем севдисала:
Очи — вода гледају свакога,
Медна уста са сваким говоре,
Са недрагим као и са драгим,
Над очима капиције нема,
Над устима млада језиције;
Ко мој буде — оженит' се неће,
Чија будем — удати се нећу.

196.

Вино пије Дојчин Петар, варадински бан,

Попио је триста дукат', све за један дан

И још к томе врана коња, златан буздован.

Карао га краљ Матијаш, земљи господар:

“Бог т' убио, Дојчин Петре, варадински бан!

Буд ти попи триста дукат' све за један дан.

Зашто попи врана коња, златан буздован?“

Ал' беседи Дојчин Петар, варадински бан:

“Не карај ме, краљ Матијаш, земљи господар:

Да си био ти у крчми, где сам пио ја,

И љубио крчмарицу, којуно сам ја,

Попио би равну Пешту и сав Будим град.“

197.

Колико је у недељи дана,

Сви су дани од сребра сковани,

А субота од сувога злата —

Субота је недељу донела,

А недеља дику са салаша.

198.

Душо Маро, да се не варамо,

Ђе речемо, да се састанемо,
Јал' у моме, јал' у твоје двору,
Јал' у башчи под жутом наранчом,
Ђено цвати чемин и ружица,
Чемин с ружом лијепо мирише,
Тешко оном, ко за ким уздише!
Како, душо, и ја за тобоме,
Ђе те гледам, љубит' те не могу,
Али хоћу брже, ако Бог да!
У неђељу, која прва дође,
У мом двору, а на крилу моме.

199.

К ујунџија, тако ти заната!

Сакуј мени од злата јунака;
Мазићу га, к'о рођена мајка,
Љубићу га до самога мрака,
А грлити до сутрашњег данка.

200.

Дјевојка је драгом поручила:

“Чуј, драгане, одох за другога,
За другога, за јарана твога!
Однесох ти грло негрљено
И бијело лице нељубљено.
Је л’ ти жао, жалосна ти мајка?

Кад ти сјутра испред двора прођем,
И проведем кићене сватове,
На твој коњу и на твој каваду,
И под твојим злаћеним прстеном, —
Ти ћеш, драги, стати па гледати.

У теби ће срце испуцати
Кано љети земља од сунашца,
Бог ће дати и киша ће пасти,
Црна ће се земља саставити,
А ти, драги, с мојим срцем нећеш —

Све с душмана, да од Бога нађу!“

201.

Р

авно поље, жао ми је на те,

Ђе мој драги отиђе низа те.

Осташе ми обе очи моје,

Гледајући низ равнине твоје!

202.

К оје ли је доба ноћи?

Рекла ми је драга доћи,
Рекла доћи, пак не дође;
Ја је чека до по ноћи,
Од по ноћи пођо кући,
Срето драгу насред моста,
Пољуби је једном доста,
Осташе ми медна уста,
Баш к' о да сам шећер јео,
Шећер јео, шербе пио.

203.

Д
евојко моја!

Напој ми коња. —

Не могу боса,

Пала је роса

Коњу до самара,

Мени до ђердана;

Коњу до носа,

Мени до паса.

204.

O

но моје што на путу шеће,

Путем шеће, а плећима креће,

Чини ми се, преварит' ме неће;

Три пута ме лане погледао,

А прољетос оком намигнуо,

А вечерас брком насмијао,

А сјутра ће руком загрлити.

205.

Љ

епа ти си, љепотице Ајко!

Љуб'о бих те, ама си малена. —

Љуби, драги, бићу и голема:

Препелица малена је раста,

Па умори коња и јунака.

И сокола на десници руци,

Камо л' неће једнога јунака!

206.

У

ливади под јавором вода извире,

Ту долази млада мома, воду завата,
Београду под зидове воду доноси,
Мирко јој се с града баца златном јабуком:
“Узми, мома, ту јабуку, моја ћеш бити.”
Мома ју је узимала, пак натраг баца:
“Нит’ ћу тебе, ни јабуке, окани ме се.”

У ливади под јавором вода извире,
Ту долази млада мома, воду завата,
Београду под зидове воду доноси,
Мирко јој се с града баца златним ђерданом:
“Узми, мома, овај ђердан, моја ћеш бити.”
Мома ђердан узимала, пак натраг баца:
“Нит’ ћу тебе, ни ђердана, окани ме се.”

У ливади под јавором вода извире,
Ту долази млада мома, воду завата,

Београду под зидове воду доноси,
Мирко јој се с града баца златним прстеном:
“Узми, мома, овај прстен, моја ћеш бити.”
Мома прстен узимала, на прст натиче:
“Оћу тебе, и твој прстен, и ја сам твоја.”

207.

Вишњицица род родила,

Од рода се подломила,
Нема нико да је бере,
Него момче и девојче;
Стидње момче, нег' девојче,
Испод стида проговара:
“Дај, девојко, једно око.”
Она кучка милостива
И на срцу жалостива,
Пак му даде и обадва.

208.

Д

ика каже: “Љуби ме, умрећу!”

Нисам камен да му кажем: “Нећу!”

209.

З

ахвали се бела Рада

Код сви' друга на кладенцу:

“Како ли ме мајка роди,

Мене момче не целива,

Ни ми цветак с главе узе.“

То дочуо млад Немија,

Па отиде своме дому.

Опаса се невестачки,

Па отиде на кладенац,

Трже Раду за ручицу

Одведе је у шумицу.

Стаде вриштат' бела Рада:

“Јао мени и до Бога,

Није жена ни девојка,

Већ је ово млад Немија!“

Седели су у горици,

Док се јасно сунце роди.

Пишти Рада како змија:

“Јао, леле, мен’ до Бога,
Како ли ћу мајци ићи?”
Ал’ говори млад Немија:
“Ако не смеш мајци д’ идеш
Ајд’ д’ идемо мојем дому.”

210.

Садим јелу на планину,

Не отидо за годину,
Кад отидо да ју видим,
Ко ме сrete, свак ми рече:
“Јела ти се понијела,
Из врха ју злато сипље,
А из грана ситан бисер,
Лишће ју је жути дукат,
Под њу седе три девојке:
Једна беше расплетена,
Друга беше саплетена,
Трећа беше нељубљена.
Та што беше расплетена
Вол’о би ју ја саплести
Но на Босну везир бити.
Та што беше саплетена
Вол’о би ју ја расплести
Но у Скадар паша бити.

Та што беше нељубљена
Вол'о би ју ја љубити
Но у Стамбол царовати!“

211.

Три се снега под планином беле,

Један лањски а други полањски,

Под њим Ката сама боса шета,

За њом мајка кондурице носи:

“Дете, Като, зебу ли ти ноге?”

“Стара мајко, не зебу ми ноге,

Но ми зебе срце за јунаком!”

212.

В

ила се лоза нинова,

Около града Будима;
Будила цара Лазара:
“Устани, царе Лазаре!
Одведе други ђевојку,
На твоје коњу алату,
У твоје жуту кафтану,
И свилну пурли дуаку!”
Говори царе Лазаре:
“Нека је, нек се удаје,
Кад прво јутро устала,
За Лазом тешко уздахла.”

213.

М

ушка глава и шушњата грана —

Удри граном по зеленој трави,
Лист отпаде, а грана остаде;
Онаква је вјера у јунака.
Док пољуби — узећу те, драга!
Кад пољуби — док упитам баба!
Бабо вели — док упитам рода;
А род вели — док роди шеница!
Ја да Бог да, те му не родила,
Не родила, чим шеница рађа,
Већ родила љуљем и кукољем!
Колико у шуми борова,
Он'лико га удрило громава!
Колико је у шуми јелица,
Он'лико га удрило стрелица!
Колико је на крушки крушака,
Он'лико га убило пушака!
Колико је на јаглуку грана,

Он'лико ми допадноу рана!
Колико је на јаглуку веза,
Он'лико ми допадноу свеза!
Колико му на јаглуку кука,
Он'лико ми допадноу мука,
Што је мене младу преварио,
И са срећом мене раставио!

214.

Д евојчице ружичице,

Ружо румена!

Што ти са мном не беседиш,

Уста медена? —

Ја би с тобом беседила,

Не смем од мајке. —

А гди ти је твоја мајка?

Не било ти је! —

Ено ми је у градини

Гди невен бере;

Увенуло њено срце,

К'о што је моје!

А моје је увенуло,

Већма не може.

215.

у

дарало у тамбуру ђаче:

Тамбура му од сувога злата,
Жице су му косе девојчаке,
А терзијан перо соколово.
Гледала га с чардака девојка,
Гледала га, па је беседила:
“Боже мили! да чудна јунака!
Да ли ми га Бог у срећи даде!
Под њега би каранфил стерала,
А под главу румену ружицу;
Нек мирише, нек се често буди,
Нека моје бело лице љуби.“

ПОРОДИЧНЕ ПЕСМЕ

216.

Висока јела до неба,

Широке гране подвила,
Све равно поље прекрила.
У пољу ми је виноград,
У винограду џардини,
А у џардину наранча,
А под наранчом постеља,
А на постељи млада спи
Малахним чедом на руци.
Нико је не см'је будити:
Ни мила мајка, ни тајко,
Ни мила браћа из лова.
Мајка јој Бога мољаше:
Да пухне вјетар с планине,
Д' обруни цв'јетак с наранче,
Да пане младој на лице.
Пухну ми вјетар с планине,
Обруни цв'јетак с наранче,

И паде младој на лице;
Плахо се младо пробуди,
Наранчу стаде проклињат:
“Наранчо, Војко, невојко,
Ти пуно цв’јета ћетала,
А мало рода родила!
Јер ми се не даш наспати
Малахним чедом на руци?”

217.

орица листом листала,

У њојзи братац и сеја,
Сестрица рату говори:
“Зашто ми, брате, не дођеш?” —
“Ја би ти, сејо, дошао,
Али ми не да туђинка,
Туђинка, добра девојка;
Ја добра коња оседлам,
Туђинка ми га раседла;
Ја бритку сабљу припашем
Туђинка ми је отпаше:
“Куда ћеш, драги, куда ћеш?
Равно је поље широко,
Мутна је вода дубока,
Не иди, драги, не иди.”“

218.

Р
оса паде те Морава дође,

Те поплави Богданове дворе,
А у дворе болан Богдан лежи,
Виче Богдан остарелу мајку:
“Не дај, мајко, вода ме однесе,
Однесе ме на дно у вирове!”
Љуто куне Богданова мајка:
“Ој Мораво, водо валовита,
Што утопи мог сина Богдана,
Што ћу јадна без њега једнога!”

219.

Р

азболе се, мајко, разболе се, мајко,

Јеврима девојка, Јеврима девојка,
Разболе се, мајко, Јеврима девојка,
Раболе се, мајко, на сам дан Велигдан,
Болест боловала три недеље дана,
Богу душу дала на сам дан Ђурђевдан,
Аманет оставља своје старе мајке:
“Да ми зовнеш, мајко, јерменског мајстора,
Да направи, мајко, санд’к од биљура,
и на санд’к, мајко, четири пенџера:
Први пенџер, мајко, киша да ме роси,
Киша да ме роси, лице да ми бели;
Други пенџер, мајко, сунце да ме греје,
Сунце да ме греје, лице да ми суши;
Трећи пенџер, мајко, ветар да ми дуне,
Ветар да ми дуне, лице да ми лади;
А четврти, мајко, само да ме видиш!”

220.

И

ма мајка две девојке,

Једну Кату, другу Злату,
Обадве се поболеле,
Обадве их мајка жали:
“Ко ће мајци воду носит?
Ко ће мајци ватру ложит?
Ко ће мајци кућу брисат?”
Сунце греје, ватру ложи,
Киша пада, воду носи,
Ветар дува, кућу брише.

221.

У

Богдана лепу сеју кажу;

Што је лепа, коса јој је лепша.

Око ње се земље завадише,

Славна Босна и Ерцеговина,

Преко мора Ишерлија Јова.

Седе Богдан с сејом вечерати,

Заборави затворити врата,

Ал' на врата Ишерлија Јова,

Засукао руке до лаката:

Он погуби Љутицу Богдана,

Пак узимље сеју Богданову.

Купи свате Ишерлија Јова,

Купи свате, поведе девојку.

Кад су били на то сиње море,

Ал' беседи Богданова сеја:

“Мили куме и ручни девере,

Одреш'те ми свилене паћеле —

Да умијем моје бело лице,

Да не идем грдна међ' девере!“
А када јој одрешише руке,
Она скочи у то море сиње:
“Волим бити морским рибам' рана
Него љуба мог брата крвнику!“

222.

та с' оно чује на оној страни?

Ил' звона звоне, ил' петли поју?
Нит' звона звоне, нит' петли поју,
Већ сестра брату свом поручује:
“Ја сам ти, брате Турска робиња,
Искуп' ме, брате, из Турски руку;
За мене Турци много не ишту:
Три литре злата и две бисера.“
А братац сестри отпоручује:
“Злато ми треба коњу на узду,
Када га јездим, нек ми је лепо;
Бисер ми треба љуби на грло,
Када је љубим, нек ми је мило.“
Ал' сестра брату отпоручује:
“Нисам ти, брате, Турска робиња,
Већ сам ти, брате, Турска царица.“

223.

Сунце зађе међу две планине,

Момак леже међу две девојке;
Једну љуби, а другу не љуби.
Ал' говори лепота девојка:
“Љуб’ и мене момче нежењено!”
Њој говори момче нежењено:
“Љубио б’ те, лепото девојко!
Али не смем од брата твојега:
У тебе је братац кавгација,
Кудгод иде, он замеће кавгу.”
Кад то чула лепота девојка,
Она иде у гору зелену,
Те премеће дрвље и камење,
Док је нашла гују отровницу,
Заклала је злаћеним прстеном,
Уточила по кондира једа,
Оно друго вином доточила,
Па га дала свом брату рођеном,

Те је свога брата отровала;
Па отиде момку нежењену:
“Љуби мене, момче нежењено,
Ја сам мога брата отровала.”
Ал’ говори момче нежењено:
“Ид’ одатле, једна отровнице!
Кад си свога брата отровала,
Отроваћеш и мене јунака.”

224.

Сунце зађе за Невен, за гору,

Јунаци се из мора извозе.
Бројила их млада Ђурђевица,
Све јунаке на број набројила,
До три њена добра не наброји:
Прво добро — Ђурђа господара,
Друго добро — ручнога ђевера,
Треће добро — брата рођенога.
За Ђурђем је косу одрезала,
За ђевером лице изгрдила,
А за братом очи извадила.
Косу реже, коса опет расте;
Лице грди, а лице израста;
Али очи не могу израсти,
Нити срце за братом рођеним.

225.

Н

аградила сестра бареницу,

Па ми зове брата на вечеру:

“Ајде, брате, са мнош вечерати!”

“Не могу ти, сестро, на вечеру,

Синоћ сам ти у маале био,

С Турчином сам кавгу учинио,

Сада Турчин тражи моју главу,

Или моју, или кога мога!”

“Ајде, брате, сестри на вечеру,

Сестра има до три мила сина:

Милована, мајке у милости,

Радована, мајке у радости,

Симијанче, што ми књиге знаје,

Оће сестра једно да ти даје,

Да замени твоју русу главу!”

“Не да ујка, сестро, ни једнога,

Него ће се клати са Турцима!”

226.

О
ј ђевојко, имаш ли драгога? —

Имала сам брата и драгога,
Пак сам оба на војску спремила. —
Јеси л' рада, да ти који дође? —
Ја сам рада, да ми оба дођу. —
Шта би дала, да ти за њи кажем? —
За брата би дала мискал злата,
А за драгог' ђердан испод врата.

227.

У

Будиму граду чудно чудо кажу,

На зло по јунаке, горе по девојке:
Јунацима кажу танку пређу прести,
Танку пређу прести, ситан везак вести;
Девојкама кажу Будим град зидати,
Будим град зидати, куле изводити.
Благо оном брату, који има сеју!
Сеја ће за брата танку пређу прести,
Танку пређу прести, ситан везак вести;
Благо оној сеји, која има брата!
Братац ће за сеју Будим град зидати,
Будим град зидати, куле изводити.

228.

Војску купи Ерцеже Стеване,

Прво рока, на недељу дана;
Стевана је сјетовала мајка:
“Ој, Стеване, моје дијете драго!
Право пиши момке у солдате!
Гђе је један, не уцвили мајке,
Гђе су по два, не растави браће,
Гђе су по три, узми по једнога!”
То Стеване не слушао мајке!
Гђе је један, расцвилио мајку,
Гђе су по два, раставио браћу,
Гђе су по три, није ниједнога!

229.

О

ј, солдати, браћо нерођена!

Нерођена, као и рођена!
Скин' те с мене зелену доламу,
На долами три џепа свилена;
У сваком је по ружа румена:
Једну дајте мојој милој мајки,
Нек купује пшеницу бјелицу,
Нек се рани и ода зла брани,
Јер је синак доранити неће;
Јер је синак погубио главу
У горици, ниже Темишвара!
Другу дајте мојој вјерној љуби,
Нек купује сребрну кашику,
Нек вечера, нек мене не чека,
Јер ме нигда дочекати неће!
Трећу дајте мојој милој секи,
Нек купује свилу и кадифу,
Нек с' удаје куда јој је драго,
Јер је братац удавати неће,

Јер је братац погубио главу!

230.

Сунце ми се крајем вије, ладо ле, миле!

То не било јарко сунце, ој ладо, ој!
Већ то био брат и сеја, ладо ле, миле!
Сеја брату говорила: ој ладо, ој!
“Походи ме, мили брате!” ладо ле, миле!
Братац сеји одговара: ој ладо, ој!
“Не ћу т’, сејо, походити, ладо ле, миле!
Док не родиш мушко чедо.” ој ладо, ој!
Ал’ говори сеја брату: ладо ле, миле!
“Кад ја родим мушко чедо, ој ладо, ој!
Чеда ћу се нањијати, ладо ле, миле!
Јарка сунца нагријати, ој ладо, ој!
За те не ћу ни марити.” ладо ле, миле“

231.

Д

евојка је сунце братимила:

“Богом сунце, Богом брат да ми си!

Почекај ме, сунце, на заходу,

Да навезем брату зарукавје;

Оба краја крила паунова,

А на среди очи соколове.“

232.

В
озила се по мору галија,

У галији окован делија,
Гледала га са брега девојка.
“Што ме гледаш, са брега, девојко,
Ожењен сам, узети те нећу,
Окован сам, грлити не могу!”
Проговара са брега девојка:
“Не гледам те да ме младу љубиш,
Но се питам чим сокола раниш!”
“Лице кварим те сокола раним,
Сузе роним те сокола појим,
Ја га раним да ми абера носи,
Да ми носи и да ми доноси,
Досад ми је три абера дон’о:
На двору ми до три кукавице,
Прва кука никад не престаје,
Друга кука јутром и вечером,
Трећа кука кад јој на ум падне.
Која кука никад не престаје,

Оно ми је остарела мајка;
Која кука јутром и вечером,
Оно ми је јединица сеја;
Која кука кад јој на ум падне,
Оно ми је отровница љуба,
Девет ми је брата отровала,
И десетог мене оковала!“

233.

Д

вије сеје брата не имале,

Па га вију од бијеле свиле,

Од бијеле и још од црвене;

Струк му међу дрво шимширово,

Црне очи два драга камена,

Обрвице морске пијавице,

Ситне зубе два низа бисера;

Залажу га медом и шећером:

“То нам једи, па нам пробесједи!”

234.

Тамна ноћи, тамна ли си!“

“Ој девојко, бледа ли си!“

“Невоља је мени бледој:

Драго ми је кесеџија,

Ноћу ’оди, ноћу доди —

Са мном јадном не говори.

С буздованом проговара:

’Је л’ ми мајка вечерала?’“

Буздован му не говори;

Ја му јадна одговарам:

“Јесте мајка вечерала,

Вечерала и заспала.“

235.

В

ишњицица род родила, више од рода,

Под њом седи млад господар и с њим госпођа,

Пред њима је рујно вино и огледало.

Напију се, пољубе се, огледају се,

Па говори млад господар својој госпођи:

“Чујеш ли га, верна љубо, де славуј поје,

Славуј поје, верна љубо, да се женим ја!”

“Жен’ се, благо, жен’ се, драго, сретно нек ти је,

Врани коњи попуцали, њу не донели!

Двори твоји опустели, њу не чекали!

Браћа ти се покривила, тебе не било!”

“Чујеш ли ме, верна љубо, шалом говорим!”

“Ол је шала, ол истина, и ја говорим!”

236.

иле су ми винце до три јетрвице,

Слатко је винце, медно је винце,

Ал' је медна година,

Која га је родила.

Прва је попила танан вањов с главе,

Друга је попила златан прстен с руке,

Трећа је попила свога господара.

Прва је попила, пак је говорила:

“Имам сеју младу и прељу и ткаљу,

Откаће ми вањов и тањи и лепши.“

Друга је попила, пак је говорила:

“Имам брата млада добра кујунџију,

Сковаће ми прстен и већи и лепши.“

Трећа је попила, пак је говорила:

“Док је моје главе, биће господара“.

УСПАВАНКЕ

237.

Спавај, чедо, родила те мајка

У горици, ђе се легу вуци,
Челица те медом задојила,
Б'јела вила злату баба била,
У свилене пелене повила,
Мушкијем те опасала пасом,
Дала тебе капу вучетину,
Вучју капу и од орла крило,
И на капи свакојака биља,
А највише дјевојачког смиља,
Да ми будеш јунак за женидбу,
Да те нико урећи не може!

Спавај, спавај, сан те преварио,
Прије тебе него твоју мајку.
Сан у бешу, а несан под бешу.
Уроци ти под ногама били,
Моме злату ништа не удили,

Наудили у гори хајдуку.
Уроке ти вода однијела,
Моме чеду здравље донијела,
Донијела здравље и напредак,
Да ми буде здраво и напредно.

238.

С павај, спавај, чедо пренејако,

Успавај се у шимшир бешици.

Беша ти је на мору кована,

Ковале је четир' кујунције,

Један кује, други позлађује,

Тећи меће халке на јабуке,

А четврти алем камен драги,

Покрај ког се види вечерати

У по ноћи као у по дана.

Трговац је бешу доносио,

Бабо сину бешу куповао,

За њу дава три товара блага —

Да се љуља чедо пренејако.

239.

Јово ми се санком кара,

Као да се разговара,

Боље санком, него с мајком:

Санак ће га умирити,

А мајка ће пољубити.

240.

Сан ме мори, сан ме ломи,

Спавала бих ја;

Али мене санак не ће,

Него Јова мог;

Чувај, санко, Јова мога,

Чувао вас Бог!

241.

Н

иша мајка малена Јована

Нишала га па му говорила:

“Расти, расти, малени Јоване

Расти, расти, да голем порастеш:

Да отмемо цару царевину,

Царевину, нашу дедовину.“

Ал’ дочуше цареви дворани,

Цар их прати Јовановој мајки:

“Ид’те, ид’те, слуге и војводе,

Довед’те ми малена Јована.“

Искаше га и данци и ноћи,

Искаше га ал’ га мати не да.

“Дај га, дај га, цар да се називље.“

“Нејако је војску да војује,

Нејако је коња да ви јаше,

Нејако је сабљу да ви паше.“

Лагаше је док је преварише,

Па узеше нејаког Јована,

Узеше га, па га одведоше,
Одведоше, па га погубише.
Пишти мајка и дању и ноћу
И проклиње цара и дворане:
Што узеше нејаког Јована,
Што узеше, мајку преварише,
Узеше га, па га погубише.

242.

Н

инај, нинај, злато моје!

Чуј, ђе ми те санак зове;

Сан те љуби, и говори:

“Ушикај се, драго моје.”

243.

Цуцу, цуцу, кобиле,

Кудар сте ми ходиле? —

Кроз бегове долине;

Гору с ногам' кршиле,

Јова мога будиле.

244.

Цуцу, цуцу на коњу,

Вуци т' мајку закољу

У шеници у пољу!

Немојт', вуци, за Бога!

Мајка ми је драга,

Сису ми је дала,

Другу рекла дати,

Кад пођемо спати.

245.

Н

ани, нани, Митре, лудо дете,

Нани, Митре, нани да пораснеш,

Да пораснеш и сабљу да носиш,

Да пораснеш цару да царујеш,

И на сабљу царство да добијеш.

246.

С
анак иде низ улицу,

Води децу за ручицу,

И дечици говори:

“Спавајте ми, децо мила,

Да се сити наспавате,

Да изјутра подраните,

И мајчицу одмените.“

ШАЉИВЕ ПЕСМЕ

247.

Рано пођох на пазар,

Купих пиле за динар;

Ој ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,

Купих коку за динар;

Ој ти коке, кокорајко!

А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,

Купих п'јетла за динар;

Ој ти п'јетле, рано дођи,

Тер ми хој, тер ми пој,

А ти коке кокорајко,

А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,

Купих патку за динар;

Ој ти патко, шиго-миго!

А ти п'јетле, рано дођи,

Тер ми хој, тер ми пој;

А ти коке кокорајко!

А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,

Купих гуску за динар,

Ој ти гуско шевељајко!

А ти патко шиго-миго!

А ти п'јетле, рано дођи,

Тер ми хој, тер ми пој;

А ти коке кокорајко,

А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,

Купих козу за динар;

Ој ти козо, бриго моја!

А ти гуско шевељајко!

А ти патко шиго-миго!

А ти п'јетле, рано дођи,

Тер ми хој, тер ми пој;

А ти коке кокорајко!

А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,
Купих овцу за динар;
Ој ти овцо, стриго моја!
А ти козо, бриго моја!
А ти гуско шевељајко!
А ти патко шиго-миго!
А ти п'јетле, рано дођи,
Тер ми хој, тер ми пој;
А ти коке кокорајко!
А ти пиле питето!

Рано пођох на пазар,
Купих вепра за динар;
Ој ти вепре, рано моја!
А ти овцо, стриго моја!
А ти козо, бриго моја!
А ти гуско шевељајко!
А ти патко шиго-миго!
А ти п'јетле, рано дођи,
Тер ми хој, тер ми пој;
А ти коке кокорајко!
А ти пиле питето!

248.

Синоћ мома доведена,

Мало вечера,

Мало вечера:

Једну тицу препелицу,

Тицу господску,

Тицу господску.

Синоћ мома доведена,

Мало вечера,

Мало вечера:

Двије тице јаребице,

Једну тицу препелицу,

Тицу господску,

Тицу господску.

Синоћ мома доведена,

Мало вечера,

Мало вечера:

Четир' патке, три голуба,
Двије тице јаребице,
Једну тицу препелицу,
Тицу господску,
Тицу господску.

Синоћ мома доведена,
Мало вечера,
Мало вечера:
Шест овнова, пет гусака,
Четир' патке, три голуба,
Двије тице јаребице,
Једну тицу препелицу,
Тицу господску,
Тицу господску.

Синоћ мома доведена,
Мало вечера,
Мало вечера:
Осам волов', седам крава,
Шест овнова, пет гусака,
Четир' патке, три голуба,
Двије тице јаребице,
Једну тицу препелицу,

Тицу господску,

Тицу господску.

Синоћ мома доведена,

Мало вечера,

Мало вечера:

Девет погач', десет сира,

Осам волов', седам крава,

Шест овнова, пет гусака,

Четир' патке, три голуба,

Двије тице јаребице,

Једну тицу препелицу,

Тицу господску,

Тицу господску.

249.

З
арекох се, затекох се,

Да не љубим млада војна;
Бог ми даде најмлађега,
Најмлађега, најлуђега.
Опремих га за козама,
Кад у вече вече било,
Све су козе дома дошле,
Мога драга јадна нема.
Узех другу и преслицу,
Па отидох, да га тражим;
Када дођох на планиште,
Ал' га козе закопале
Баш ногама у планишту;
И ја узех драго моје,
Запрегох га у прегачу,
Па донесох б'јелу двору.
Ја га метнух на огњиште,
Скочи жишка, ожеже га,

Јао мене! ожеже га;
Ја га метнух под полицу,
Дође кока, укљуну га,
Јао мене! укљуну га,
Ја га метнух на полицу,
Дође маца, огребе га,
Јао мене! огребе га;
Ја га метнух на улицу,
Дође луња, однесе га,
Ја мене! однесе га:
Аја, уја, пуста луња!
Не носи ми војна мога.

250.

Виђех чудо, а нагледах га се,

Ђе иђаше патка поткована,
А бијела гуска оседлана,
Још на вуку капа од самура,
На међеду зелена долама,
На пијевцу ковчали чакшире,
На лисици лијепа ђердана,
А на зецу свилене димије.
Не чудим се патки поткованој,
Ни бијелој гуски оседланој,
Нит' вуковој капи од самура,
Ни међеду зеленој долами,
Ни лисици ни њену ђердану,
Ни пијевцу ковчали чакширам';
Но се чудим зецу димијама:
Куд се вере, како не издере!

251.

С ова сједи на букову пању,

Виш' ње ор'о на јеловој грани.

Сова орлу тихо бесједила:

“Иди, орле, не намигуј на ме;

Сад су људи чудновате ћуди,

Пак ће рећи, љуби сова орла.“

Ал' бесједи сива тица орле:

“Ид' одатле, сово бућоглава!

Није 'ваки челебија за те.“

252.

Кад се жени врабац Подунавац,

Запросио сјеницу дјевојку
Три дин хода преко поља равна,
А четири преко горе чарне,
Запросио и испросио је;
Па он купи господу сватове:
Кума швраку дугачкога репа,
А прикумка тицу шеврљугу,
Старог свата из осоја жуњу,
А дјевера тицу ластавицу.
Здраво свати дошли до дјевојке,
И здраво се натраг повратили;
Кад су били на Косову равном,
Проговара Сјеница дјевојка:
“Тихо јаш’те, господо сватови,
Тихо јаш’те, тихо бесједите;
Долетиће кобац аваница,
Одвести ће сјеницу дјевојку.”

Још су они у ријечи били,
Залеће се кобац аваница,
И одведе сјеницу дјевојку,
Сви сватови у трн побјегоше,
Ђувегија у просену сламу,
А кум шврака наврх трна чучи.

БЕЋАРЦИ

253.

Ваздан ведро а увече тама,

Дико моја, не смем ићи сама.

254.

Савио се рузмарин до страже, —

Лоло враже, џандари те траже!

255.

Д

ико моја, високи јаблане,

Ја ћу теби саломити гране!

256.

Н

исам знала, зелене ми траве,

Да мој дика има очи плаве.

257.

О
вим шором шаке блата нема,

све швалери на чизма разнели.

258.

Слатки тато, подај ме за злато

Ил' за њега ил' у Дунав с брега!

259.

Боже, спари ко за кога мари,

А распари ко за ког не мари.

260.

В олим дику ал' се не одајем,

Мени драже кад он први каже.

261.

М

арамица свилена па пушка,

Мој драгане убила те пушка.

262.

Синоћ сам се с диком руковала,

Три ми дана рука мирисала.

263.

рестајаћу боса на сокаку,

Дико моја, на твојем опанку.

264.

Д

а је мени што ми срце жели:

Лепу дику и кућу велику.

265.

Срце моје проспи се к'о проја,

Скупиће те стара дика моја.

266.

Добро ми је и бољем се надам,

У чем' идем у томе и спавам.

267.

Б

ога моли моја мила дика

Да се облак на месец навуче,
Да се луче кроз пенџер провуче.

РЕЧНИК МАЊЕ ПОЗНАТИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА

A

бер (хабер) - вест, глас

авлија - двориште

акшам ђелди (гелди) дође акшам, паде мрак

алат - коњ

црвенкасте, риђасте длаке

ал-дувак; - ал отвореноцрвен, румен; дувак невестински вео, копрена

ар (ахар) коњушница, стаја

аџамија - неискусан, невешт, неупућен, почетник (човек или коњ)

Базарђан (баздрђан, базерђан) - трговац; улица у Сарајеву где су некад биле трговачке радње

беар, бехар цвет(ови) на воћкама; латице од таквог цвета

бедевија - кобила арапске пасмине

бећар - момак, нежења; весељак, лола

биљур - кристал

Божо = Божић

Божоле = Божић

болник - болесник

борна (сукња) - наборана, која има боре

бостан - лубенице и диње

бошчалуk - дар, обично од једног пара рубља, увијен у мараму (бошчу), какав најчешће дарива млада

брекиња - врста шумског дрвета чији се плод једе (*Sorbus torminalis*)

брод - пловно средство; место на води где се може прелазити или се превози скелом, газ, плићак, прелаз

брчак - 1. шум или мали талас који настаје кад се гази по води; 2. млаз (обично млека); 3. бот. типац

буздован - средњовековно оружје, топуз; у почетку је то била чворната тољага, токмак, а касније гвоздена кугла са дрвеном или металном дршком; ако буздован има главу са уздужним испупчењем, тзв. пера, зове се перин буздован

бамбул (булбул) славуј

Велигдан = Ускрс

Вид (бели) - старинско божанство

војко - девојко

1. војка: воћка;

2. биљка у лонцима или саксијама; овде: игра речима

војница - 1. војна, војска; 2. врста

пореза коју плаћају мушкарци ослобођени од службе у војсци

Гиздав - накићен, украшен; раскошан, китњаст; отмен; охол, поносит

гонце - (ружин) пупољак; дете, девојче

граја - галама, измешани гласови и узвици

граорина (грахорина,

грахорица) - врста биљке из породице махунарки која служи за сточну храну (*Vicia sativa*)

грдна - ружна

грохотати - смејати се грохотом, из свег гласа; звечати, звонити, тандркати, шкрипати

Даворија - песма, узвик

дворба - дворење, послуживање; удварање

делибаша - заповедник делија; најбољи јунак

делија - 1. јунак; 2. војник у турској војсци

дилбагија - врста амајлије, дугуљаста овална сребрна кутија у којој се носи запис од урока; споља је обично написано: "Mašallah" (на арапском, а значи: оно што Бог хоће - то и бива - све зависи од божје воље); ставља се коњу око врата, а везивали су је и људи за мишицу

дилберика (дилберка) драгана, миљеница, лепотица

долама - мушка и женска горња одећа, обично с рукавима, дуга до испод колена, од љубичасте (мор), зелене или црвене чохе; доламу су носили јањичари, а касније постаје део свечане народне ношње

доносац (вокатив:

доношче) - доносилац, онај који нешто доноси

дора, дорат - коњ тамнориђе длаке

доход - долазак

дробан, дробна ситан, мален, сићушан

дубрава - дубова (храстова) шума, шума уопште, гај

дувар - зид

Ђакон - онај који још није рукоположен за свештеника и помаже свештеницима у служби

ђердан - огрлица, женски накит који се носи о врату

ђерђеф - оквир у коме се учвршћује затегнуто платно за везење; само то платно с оквиром заједно

ђинђер - бисер

ђорда, ћорда - сабља

Жуборика - јасика, терпетљика

Заточеник - онај који се коме завери, обавезе да ће то учинити, нарочито изићи на мегдан

затрњен - обрастао трњем

заход - залазак; крај, свршетак; запад, западна страна

зубун (зобун) - горња мушка и женска хаљина од сукна са кратким рукавима или без рукава

Ибришим - свилени конац

измеђарство - служба, помоћ

Јаглук - дугуљасти рубац (марама) од финог веза (памучног платна) извезен златом наједном углу

јазиција - писар

јаран - друг, пријатељ; драган

јектати - пуштати јек, звук из себе, оглашавати се, одазивати се јеком; викати; јечати, стењати

јектијаш, в. *јектати*

Када - љуба, жена

калем (калемови) дрвени ваљак за намотавање пређе или жице, мосур, чунак; писаљка од трске којом су се на Истоку служили уместо гушчјег пера

каловит - блатњав

калфа - изучен трговачки или занатлијски помоћник

калчине - врста сукнених чарапа, доколенице

кам - камен

камен метати момачко такмичење у снази) ко ће даље камен одбацити)

камџија (канџија) бич, дуга, танка узица или ремен причвршћен на држаље којим се гоне животиње

кафтан - врста дугог капута без поставе, обично од чохе; по кафтану се веже појас, тзв. "кушак"

кесеџија - друмски разбојник; насилник, силовит човек; јунак, добар борац који сече главе противника

кирџија - киријаш, најамни возар, онај који са коњима и колима превози робу уз награду

кита и сватови кићени сватови

кићен - леп, красан

кобиље - биљка из породице трава која има у класовима врло дугачко перасто осје (Stipa и S. pennata)

кона - комшиница

кондијер - кондир, суд у коме се држи и точи из њега пиће

коруна - круна (овде: Сунце)

кујунција - занатлија који израђује предмете и украсе од злата и сребра

кути - уста - уста као кутија шећера (игра речима)

Ложница - постеља

луд - млад, незрео

Мартонош (мартолоз) - назив за хришћане који су у XVI и XVII веку служили у турским пограничним градовима, хришћански граничар у турској војсци

моба - народни обичај узајамног помагања суседа (обично момака и девојака) при већим сеоским радовима;

учесници у таквом раду су мобари

мурећеп - мастило, црнило, тинта

Налбантин - поткивач коња

нишати се - нихати се, њихати се, љуљати се

Облучје - предњи део седла у облику лука, ункаш

обојак (обојци) комад тканине којим се увијају ноге, стопала, а служи уместо чарапе; комад дебље тканине који се улаже у обућу, најчешће у опанке

обрунити - окрунити, скинути с крајева

оговарати - (овде) бранити, узети у заштиту

одалица (ходалица) 1. особа која хода, луталица; 2. песма која се преноси

омраза - међусобна завада, мржња, непријатељство

оселдани = оседлани

Пазар - 1. куповина и продаја као трговачки посао, купопродаја, трговање; погађање при куповини и продаји; 2. трг, тржиште, пијаца, вашар; 3. роба која се продаје; 4. новац, зарада од продате робе; 5. пазарни дан

пелин = *пелен* 1. биљка из породице главочика, јаког мириса и горког укуса, која се употребљава у медицини (*Artemisia absinthium*); 2. напиток који се добија кувањем те биљке; 3. горчина, јад, чемер

пенцер - прозор

пландовати - одмарати се, почивати у хладу око подне (о стоци)

плахо - брзо; нагло, обилно; необуздано, срдито; бојажљиво; веома, много

попјевачи - певачи из обредне поворке

попраснути - порастати

посиграти се поиграти се

преврлија - који се преврће (игра

речима)

прегачица - мала прегача, кецеља

пређа - вунени, памучни или ланени конци, распоређени по дужини и састављени у предањем; 2. предење, сукање

претукач (претукати) ушкопљен, утучен ован; јаловац, шкопац, ушкопљеник, шкуљ; 2. дрво којим се шкопе овнови, јарци, коњи

пурли дуак = *пурли*

дувак (пули дувак) невестински вео извезен златним или сребрним концем

пуце - дугме

Раженити - оженити (већи број лица), иженити

разборита - саборита (сукња) - наборана сукња на фалте

раздријети = *раздрети* - раздерати, поцепати, скидати, расећи, похабати ношењем

раки-сапун = *праки*

сапун - врста миришљавог сапуна који се за време турске владавине увозио са истока

роза - ружичаст

рози - рогови

росити - чинити да се што ороси, прекривати росом; даждети, кишити, падати у ситним капљицама, сипити

рујно вино - црно (црвено) вино

русица - деминутив од руса, ружица

ручни ђевер (девер) мужевљев брат који води младу на венчање

Саба (сабах) - 1. зора, рано јутро пре изласка Сунца; 2. муслиманска молитва

сакрушити - скрушити, скрхати, здробити; осетити се жалосним, покајати се

салаш - пољско имање изван села

самотвори (двори

самотвори) - који су се сами створили

самур-капа - капа од самуровине, од крзна куне зване "самур"

севдисати - волети, љубити, миловати

сецаде (сецада) - простирач на коме муслимани клањају

сновати - навијати пређу за ткање

срзнути - напети, напрегнути

стечник - онај који стиче или је стекао

стрњик(а) - стрниште или стрњиште, њива са које је покошено стрно жито (од кога се добија брашно)

Таламбас - врста малог старинског бубња, метална здела са разапетом кожом преко отвора

текелија - вода која тече, жива вода

терзија - кројач који шије одела од чохе

терзијан - трзало за тамбуру којим се удара по жицама

товар - овде: количина робе или материјала која се одједном понесе, натовари

трг - пазар, пијаца

турдан, турдни 1. уморан; 2. мучан, тежак

турунџа - врста поморанџе, вар, амара (*Цитрус ауранџиум*)

Ћешити - тешити

Угодба - 1. пажња, услужност; 2. повољни услови

узблудити - узбудити се чулно

узгојити - неговати, подићи, отхранити

узмучити се - узнемирити се

урок - поглед или чин који по народном веровању може на некога да навуче несрећу, недаћу, зло; мађија или проклетство

Фермен - део старе народне ношње, врста прслука од чохе, кадифе или шајака, извезеног гајтанима, носи се преко копорана

Хитропреља - преља која хитро ради

хлађенац (кладенац) студенац, ограђени извор

храбар - заручник, младожења, муж

Чаршија - трг, пословни део града, трговачка четврт

чауш - старешина над неколико војника у турској војсци, водник

челебија - млад господин; титула младића племићког рода

чемерика - биљка из породице љиљана чији је корен врло горак и отрован (*Veratrum*)

Џаба - на поклон, на част, просто ти било

џемли пенџер гвоздени прозор

Шербе (шербет) добро заслађена вода која се пила ради освежења

шестопер - буздован са шест пера

шимшир - зимзелени украсни шиб или дрво

шимшир - седло седло од шимшира

